

ဗိုမိက်ကို ဂကောံမွိုဟ်ပို ကလေင်ညိုင်ဝတ် (ဗိုက္ခာတေရ)၊
ပရေင်ပန်ပှော် ကောံ ပရေင်ပကိုပရာပ်တအ်ဒ် ဟံမိက်ကို ထပ်ဒ်ရပုဟ်

ရမျာင်ဂကောံမွိုဟ် နူတိုရ်မန် နူသ္တံ ၂၀၁၇ စိုပ် ၂၀၁၈

ဟုံမိက်ကို ဂကောံမွိုဟ်ပို ကလေင်ညိင်ဝတ် (ပိုက္ခာတေံရ)၊
ပရေင်ပန်ပှော် ကောံ ပရေင်ပကိုပရာပ်တအ်ဂ် ဟုံမိက်ကို ထပ်နှိရပုဟ်

ရမုာ်ဂကောံမွိုဟ် နူတၞိရးမန် နူသ္တံ ၂၀၁၇ စိုပ် ၂၀၁၈

ဟိုမိက်ကို ဂကောံမှိုဟ်ဟို ကလေင်ညိုင်ဝတ် (ဟိုကွာတေရ)၊
ပရေင်ပန်ဟေ ကောံ ပရေင်ပကိုပရာပ်တအိတ် ဟိုမိက်ကိုထပ်ဒ်ရုဟ်
ရမ္ပာင် ဂကောံမှိုဟ် နဒေသထွက်လပ်စွတ်တဲဒေါပန်ဟေ ပွဲကွိုန်ချင်ဗွာ
န့သွာံ ၂၀၁၇ ဇိုပ် ၂၀၁၈

ပွမကလင်တ် နယံကဲ ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ် - Soth Plai Ngarm

ပွမကလင်တ် ရမ္ပာင်ထွက်ရှပ်ရ် ကိုန်စီဇန် (တန်ဇောန်၊
လွေင်ကမ္မောန်၊ လိက်လွေင်ချူလင်ဂမ္တိုင်)

ညးကောပ်ကောံ ကောံ အေပ်ဒီတာ (ညးဒါန်လိက်) - Tengku Shahpur

ညးလုပ်ဂကောံ- Laurens Visser ကောံ Harshadeva Amarathunga

ဂကောံမဒ်သဟာရေဂမ္တိုင် (ဂကောံပံင်တောဲ) ကွိုန်ချင်ဗွာဂမ္တိုင် -

- ဂကောံဒိုင်ကာမဟာဇန် ကရုကာမုာန်မာ - (တၟိရးကချင်)
- သမဂ္ဂကွေးဘာကောံ သွတ် ဂကူတအာင် (တၟိရးသေံ
ညွတ်သွပ်ကျာ)
- ဂကောံ ပျီညျင်သုခ (တၟိရးသေံ သျှင်ကျာ)
- အနိက်ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ် ကောန်ဂကူကရေင် (တၟိရးကရေင်)
- အနိက် သီမင်ရံင် ပရေင်စိုဟ်လလံ တၟိရးကယျာ (တၟိရး ကယျာ)
- အနိက်ဂကောံညးဗြေမ် (တၟိရးမန်)

စိုဂတိုင်လိက် - Shutter Stock

စိုရှပ်အပွဲဂမ္တိုင် - Shutter Stock

ညးဒါန်လိက် ကပ်စီ (ဆဲးစွာံ) - Sue Williams

ညးဖျေံတိုင်လိက် - Boonruang Song-ngam

ညးတက်တြး - ဌာန်ဒတန်ကတ်လွတ် ပရေင်စိုဟ်လလံ ကောံ ပဋိပက္ခ
(Centre for Peace and Conflit Studies)

ထံက်ပင်ညွန်ဘက္ကာ(ညွန်ဗွပ်) - ဂကောံထံက်ပင်ညွန်ဗွပ်
ပရေင်စိုဟ်လလံ (Paung Sie Facility)

မာတိကာ

နဲဒမွဲ ကော် ဝေါဟာရ ဗွဲသရောပ်ဂမၠိုင် -----	4
တၟိရဲမန်- နီဒါန် ကော် ဝင်အတိက် (ပရေင်ဆီဂဗအတိက်)-----	5
ရမျာင်နူတၟိရဲမန်-----	17
လစံစိုတ် ကော် တင်လညာတ် ပွဲလတူလွေင်ကမ္ဘာန်	
ပရေင်စိုတ်လလံဂမၠိုင် -----	17
တင်ကော်ဆ် ဂကောံမ္ဗိုဟ် ဒးဆိုဂဗကျဲင်ဂမၠိုင် -----	20
တင်စို ကော် ပွက်ဆန္ဒ ပူဂိုနုဂကောံမ္ဗိုဟ်ဂမၠိုင် -----	23
တင်ကိုကသပ်ဂမၠိုင် -----	31
ဗစိုပ်အလိုအသီ ကိုန်ချင်ဗွာ -----	31
ဗစိုပ် ဒပ်ပွာန်ဗွာ	
ကော် ဂကောံရပ်လွဟ်ကောန်ချင်အရေင်ဂမၠိုင်-----	37
ဗစိုပ် ညးမချီဒရာင် ပွဲဂကောံမဟာန်ဇန်ဂမၠိုင်	
(ဂကောံမဟာန်ဇန်ကောန်ဂကူဂမၠိုင်၊	
ဂကောံအလိုအသီဟံသေင်ဂမၠိုင် (အပွဲချင်)၊	
ဂကောံအလိုအသီဟံသေင်	
နူဂွးတိဂမၠိုင်-----	38
စရင်စိုတ်မ္ဗိုဟ်ဂမၠိုင် -----	38

နဲဒမွဲကောံ ဝေါဟာရ ဗွဲသရောပ်ဂမၠိုင်

ဗော်ဒီမိုကရေတြီ အလုံရးမန် (AMDP)

ဒပ်ပွာန်မင်ပယျူ (BGF)

ဒပ်ပွာန်ကရေင်ဒတုဖို ဒီမိုပ်ကရေသီ (DKBA)

ဗော်ကွေင်မွန်ချင်ဟံသာဝတီ (HRP) / ဗော်ကွေင်မွန်ချင်မန် (MRP)

ဂကောံဗွဲစးကောန်ဂကူကချေင် (KIO)

သမဂ္ဂကောန်ဂကူကရေင် (KNU)

ဒပ်ပွာန်မန် ခရိုင်မိက် (MAMD)

ဒပ်ပွာန်ဒီမိုကရေသီသွံင်တြံ (ဒပ်ပွာန်ဒီမိုကရာတ်တေတ်မန်) (MDWA)

ဒပ်ပွာန်ဒီမိုပ်ကရေသီကောန်ဂကူမန် (MNDA)

ဒပ်ပွာန်ဗွဲစးကောန်ဂကူမန် (MNLA)

ဗော်ကောန်ဂကူမန် (MNP)

ဂကောံပရေင်စိုဟ်လလံမန် (ကံင်သီပရေင်စိုဟ်လလံမန်) (MPG)

ဗော်ပွတရ်ချင်မန် (MPF)

လိက်ကသုက်စုတ်တဲ ဒေါပန်ဖှော်အလုံချင် (NCA)

ဒပ်ပွာန်ပံင်ကောံ ကောန်ချင်အရေင် (NDF)

ဂကောံဗွဲပွဲပွဲ ဒေါပန်ဖှော် အလုံချင် (NCCT)

ဂကောံဒီမိုကရေသီကောန်ဂကူ (NLD)

ဗော်ချင်မန်တို့ (NMSP)

ဂကောံ အလိုအသီဟံသေင်ဂမၠိုင် (NGOs)

ဂကောံရပ်လွဟ် အလိုအသီဟံသေင်ဂမၠိုင် (EAG)

တၢ်ရဲးမန် - နီဒါန် ကောံ ဝင်အတိက် (ပရေင်ဆီဂဗအတိက်)

တၢ်ရဲးမန်ဝံ တန်တံင် ပွဲဒေသအွဲ ကွိန်ချင်ဗွာရ။ တၢ်ရဲးမန်ဝံ
ပွဲလွာ်ဒိုဟ်သွပ်ကျာ် နကိုးဗဂေါကို၊ ပွဲလွာ်ဒိုဟ်သွပ်ကျာ် နကိုး
တန်သီကို ကောံ ပွဲလွာ်ဒိုဟ်ဗွဲက်ကို နကိုတၢ်ရဲးကရေင်ကို
ပယျီဒွက်တအ် ဆက်စပ်မံင်ညးညွှန်ရ။
ပွဲလွာ်ဒိုဟ်ဗွဲက်တၢ်ရဲးမန်ဝံလေဝ် နကိုကွိန်ချင်သေံကို
ပယျီဒနက်ဆပ်စပ်မံင် ညိညတဲ ပွဲလွာ်ဒိုဟ်ပလိုတ်တေံကို
ဂေတ်ပိုင်လပ်နကို စီအာန်ဒမာန် (ကပ္ပလီပင်လယ်) လွာ်ညွဲ (မွဲဒမြိုင်)
တအ်ကိုရ။

Myanmar Information Management Unit

District Map - Mon State

Government of Canada
Gouvernement du Canada
Official Languages
Official Languages
Ministry of International Trade
Ministère du Commerce International

ကလိပုံနံနံ ကေကံ တင်နပ်ပိုင်ကိုင်ချင်ဉာ (The Myanmar Information Unit) [1]

လွတ်မြတ်ပွဲတော်များမရှိ အပင်ဖအိုတ်ပွဲ နှုတ်ခွင့် ၂၀၅၄၃၉၃
(ခါစောင့်ကိုင်မသုန်ဥက်ပန်လို့ပိကွဲခွိတ်စောင့်ပိ) တွဲတဲ မှိုတ်တြုံ မနွံ
၉၈၇၃၉၂ (၄၈.၀၆%) တွဲ ကော် မှိုတ်တြုံ မနွံ ၁၀၆၇၀၀၁ (၅၁.၉၄%)
တွဲရ [2]။ လွတ်မြတ်ပွဲမရှိင်တအ်ဂ် ဒ် ကောန်ဂကူမန်တအ်တဲ ဂကူဗျာ၊
ဂကူကရေင်၊ ဂကူပအိုဝ် သာ်ဝံ ကောန်ဍုင်အရေင်တအ်လေဝ်
တန်တဉ်အိုတ်ကိုရ [3]။

တၢ်ရးမန်ဝံ ခရိုင်မတ်မလီ ကော် ခရိုင်သဗို သာ်ဝံ ခရိုင်အုပ်စုပံ ပါလဝ်
ခါခရိုင်တဲ ပွိုင်ဍုင် နွံ ၁၀ ပွိုင်ဍုင်၊ လွတ်ကွာန် လီုပြင်င် ကော် ထွာအ် ၂
ထွာအ်တအ်လေဝ် ပါလုပ်ဉ် ပွဲတၢ်ရးမန်ကိုရ။ တၢ်ရးမန်ဝံ နူကို
အလိုအသီဗဟိုကို၊ ဖော်ဍုင်မန်တို (NMSP) ကို၊
ဒွါဒေသဍုတ်တဲလျှိုင်တအ်ဂ် နူ သမဂ္ဂကောန်ဂကူ ကရေင် (KNU) ကို၊
ဂကောန်ရပ်လွဟ် အလိုအသီဟံသေင်ဂမၠိုင် (NSAG)
တန်တဉ်မံင်ဗွဲတမ်မူလတေံ ပွဲဒေသတၢ်ရး သွါရေင်ကွေင်ဆက်မတွံး
တၢ်ရးကရေင်တအ်ကို သာ်ဝံ ဒွါအုပ်စုပံတအ်ဂ် နာနာသာ် ဒွါညးကိုညး
ပါခြာမံင်ညးညးအိုတ်ရ [4]။

ကောန်ဂကူမန်တအ်ဝံ မနွံ တကို ဝင်အတိက် ဗွဲမပိုင်သေ့
(ဗွဲမဗိုန်ဇုအ်) တဲ ပွဲဒေသ အေယုဒိုဟ်အဂ္ဂုဏအ်ဝံ ဒဏ်ရ ဂကူ
မနွံကျိုင်ကို အာ်ကွဲယေန်သွာင်တြုံတြဟ်အိုတ်ရောင် သာ်ဝံလေဝ်
ဒးဒုင်သွကျိုင်လဝ်စုတ်သဗ္ဗိ အိုတ်ရ။ စိုန်ဒ်သာ်ဂ်ကိုလေဝ်
ပရေင်သုင်စောံ အရေင်ဘာသာမန်တအ်ဂ် ပွဲအဝေါင် (ပွဲအကြာ)
တောဝ်ဒတောဝ်သုတ်တိုတိုတအ် အရိုဟ်ဟ်တဲ
အောန်ဇုန်ကျိုင်မံင်သိုက်သိုက်ရ။ အလုံမွဲတၢ်ရးမန်
ပွဲဒွါဒေသတဲဍုင်ဒေသပန်ပုတ်တအ်
နူဖော်ဍုင်မန်တို ရေင်တြိုင်အုပ်စုပံကျိုင် သွောတ်ပရေင်ပညာ
ဒုင်သဗ္ဗိင်ကို ပရေင်လေဝ်လိက်ပတ်မန် ကော် အစီအဇန်
ပရေင်ပညာအာ်ကွဲယေန်သွာင်မန်တအ်ဂ် စတြးချီဒရာင်ကျိုင်
ပွဲကိုဘာလေံကျိုင်မန်တအ် ပွဲသက္ကရာဇ် ၁၉၅၀-၆၀ ပြင်တေံရ။
ဘာတန်ဂမၠိုင်တအ်ဂ် စိုန်ရ ကိုကျိုင်အခေါင် (ဗ္ဗောန်) ကိုလေဝ်
သွက်ပရေင်ပညာဗ္ဗောန် လိက်ပတ်မန် ပွဲဘာတန်ကို
သွက်ဝံထိုင်ဒဝ်မင်မွဲအာ ဘာသာကော် ပရေင်ယေန်သွာင်အခိုက်ကွာ
အလုံမွဲတၢ်ရးမန်ကို နူကိုအလိုအသီ ဟံကိုကျိုင်

ပရေင်အထံက်အပင်မွဲသံရ။ ပွဲအခိုင်ကာလလွဟ်ဝံ
နူအလိုအသီဗဟိုတေ သွက်ဝံတ္တောန်လိက် ပတ်မန်
ပွဲဘာအလိုအသီလျီတအံင် ကိုကျင်အခေါင်နွံကျင်ရ [5]။

ဗွဲကြံနု ဝေါဟွန်အင်္ဂလိက်-ဗွာ မရနက်ကိုဓါဝါတု ပွဲသွာံ ၁၈၂၄ ရ်
ဗြိတိရှ် (British) တအ် သွဲကျင် တိသုာ် အလုံဒွါတိသုာ် တွိုရ်မန် မဒ်
ကိုန်ချင်ဗွာညွတ်သွပ်ဏံရ။ ပွဲကို အခိုင်ကာလ ရန်ဂစာန်ဒစိုဒစး ကျင်
ပရေင်အုပ်ဓုပ် ကိုပ်လိုင်နီဂ် ညးချင်ကွာန်မန် ကော်
ဂကောံမန်လျီတအံင် ဆက်စွောံကျင် ကော်
ကိုပ်ညွှပ်ဗွာညးမချီဒရာင်မံင် ပရေင်ဂကူတအံင်အိုတ်ရ။
ကာလကလိဝံပရေင်ဗွးစးတုဂ် တင်အာတ်မိက်
နူကိုပ်ညွှပ်ကောန်ဂကူမန်၊ ဂကောံဂမ္တိုင် မပ္တံကို ဂကောံရာမညမန်၊
ဂကောံညီသွဟ် ဂကူမန် ကော် ဂကောံဗွးစးဂကူမန် တအ် ဟွိုန်ထွေးလပ်
ပရေင်ထွက်ထွေးလက်သဏ် စွတ်သမ္တိဂကူမန်
(ဝိသေသလကျက်သွက်ဂကူမန်) ရ် ညးညးမဒ် သမ္မတ ကိုန်ချင်ဗွာဂ်
တးပါကျင် လပ်ရ။ အဆက်ဖိုဒေဂ် သွက် ပါပတ်တိ တိသုာ်ဇာတ်မန်
အလုံကိုန်ချင်ဗမာညွတ်သွပ်ကို ကမ်ကုသိုလ်မန်
ညံင်မန်ဝံဖန်ဖက်ကေတ်တိမာန်ကိုဂ် ဂကူမန်တအ် ဒက်ပတန်ကျင်
ဒပ်ဟွန် ဗွဲတုာ်ခြာမွဲတု ပန်ဟော် (ဒစိုဒးကျင်ကို) အလိုအသီဗွာရ
[6][7]။

ဗော်ပွတရ်ဂကူမန် (MPF) ဝံ ရပ်လွဟ်ရန်ဂစာန် (ဒစိုဒစး)
ကျင်သံဝံတု ပွဲသွာံ ၁၉၅၈ ရ် အလိုအသီ ညး ဒုင်တဲ
သွက်ဝံပြင်စွောံကောံ နဒ်ဒ် ဗော်ပရေင်ချင်ကွာန်တု ဒုင်ရဲစို
ပွဲသွပ်သောတ်ဒီမိုက်ကရေသီရ။ ပွဲသက္ကရာဇ် ၁၉၆၂
ညွှပ်ဟွန်ဗွာနေဝေန် ပြင်စွောံကေတ် တာလျိုင်အိုတ်အလိုအသီ ရ်
ကောန်ဂကူမန်တအ်ဝံ ဒက်ပတန်ကျင် ဗော်ချင်မန်တို့ (NMSP) တု
ဆက်တု ရပ်လွဟ် ဒစိုဒစးကျင်ပွန်ရ။ ပွဲသွာံ ၁၉၇၁ ရ်
နူသွပ်တဲဗော်ချင်မန်တို့ (NMSP) ရ် စဒက်ပွန်ကျင် ဒပ်ဟွန်ဗွးစး
ကောန်ဂကူမန် (MNLA) ရ [8]။

ပွဲသက္ကရာဇ် ၁၉၈၂ ရ် ဗော်ချင်မန်တို့ ဒ်ကျင်ကောန်ဂကောံ
ပွဲဂကောံဗော်ဒီမိုက်ကရေသီကောန်ဂကူ (NDF) တု ပါလုပ်ကျင်

ပွဲအပ်ပံင်ကောံကောန်ချင်အရေင်အလုံအိုတ်သို (ဗွာဟံပါ) တဲ ကမ်ကုသိုလ်ဇကု ဇကုဝံဖန်ဖက်ကောတ်မာန်ဂ် အစိုအစးကျင်အလိုအသီဗဟို ချင်လျှင်တေရ။ ပွဲမွဲဒမြိပ် အခိင် သက္ကရာဇ် ၁၉၉၀ ဂ် နူဒပ်ပွာန်အလိုအသီ ထပ်ဂလိုင်ပျိုန် ဖြဟတ်ပွာန်ညးတအ် ပွဲတျီရးမန်တု အကြာအလိုအသီဗဟို ဟော်ချင်မန်တုတအ်ကို၊ အပွဲတျီရး ဒွါဒေသလျှီတအ်ဂ် အကြာအလိုအသီဗဟို ဒပ်ပွာန် သမဂ္ဂကောန်ဂကူကရေင် (KNU) ကို ခိုကျင်ပေါဗတိုက်အိုတ်ရ။ အဆက်ဖိုပေါဗတိုက်တအ်ဂ် ပွဲအကြာသ္တံ ၁၉၉၀ ညးဒေသ ရးမန်တအ် ဒးအာတန်တံမံင် ပွဲဗိုပ်ဟံင်ပြ် အကြာပယျိုချင်သေံကို ချင်ဗွာ လွတ်လက်တုပြင်ရ [9]။

ပွဲသက္ကရာဇ် ၁၉၉၃ နူဟော်ချင်မန်တု စတက်ကျင်ကျာ ပရေင်ဒေါပန်ဟော်ကောံအလိုအသီတု အိုတ်ကောတ် ပွဲသက္ကရာဇ် ၁၉၉၅ ဂ်တုဂျောန်ဂ် ခိုထွက်ကျင်စွတ်တဲဒေါပန်ဟော်ကောံ အလိုအသီဗဟို။ အဆက်ဖို ထွက်ကျင်စွတ်တဲ ဒေါပန်ဟော်တု ဗွဲမတိုင် နူပိုင်ချင်ရေင်တအ်ကို၊ နူ လွတ်ဒိုဟ်သွဟ်ကျာ ရးတနင်သီတအ်ကိုဂ် ဂကောံရပ်လွဟ် ပါတိတ် နူ ဟော်ချင်မန်တု မံက်တိတ်ကျင် သောံသောံအိုတ်ရ။ (ဟော်ချင်မန်တု) ထွက်စွတ်တဲဒေါပန်ဟော်တုဗက် ဒပ်ပွာန်မန်ခရိုင်ဗိက် (MAMD) ဂ် ခိုဂကောံဒပ်ပွာန်ဒက်ပတန် ပါတိတ်ကျင်ကွာအိုတ်တု ခိုကျင်ပေါဗတိုက်ကို ဂကောံဒပ်ပွာန်အလိုအသီ ဗွဲမတိုင်တု ပွဲသက္ကရာဇ် ၁၉၉၇ ဂ် တက်ကျင်ကျာ သီကွီကျင်ပရေင် ဒေါပန်ဟော်ကောံ အလိုအသီရ။ သွမ္ပန သက္ကရာဇ် ၂၀၀၇ တု ဂကောံ (MAMD) ဂ် ချီဒရာင် ဖျေလပ်ဒပ် ပွဲသျှင်ကျာရးတနင်သီ ပယျိုမပ်ဒံင် လွတ်ရးတနင်သီတေရ။ ဂကောံရပ်လွဟ်ပါတိတ်တုဟ်ဟ်တအ် ဝီ ဂကောံစိုဟ်လလံမန် (MPG) လေင် မံက်တိတ်ကျင် ပွဲသက္ကရာဇ် ၁၉၉၇ တေံတု ခိုကျင်ပေါဗတိုက်ကို ဒပ်ပွာန်ဗွာ ပွဲဒမြိပ်သ္တံ ၂၀၀၀ မွဲကောံမွဲကောံတု အကောံအရာညးတအ် တန်တဂ် ပြဟ်ဟ်ကအ် ဟံတီလပ်ကီရ [10]။

စိုန်ဒိုတ်သက်ကိုလေင် ဟော်ကောံပွန်ချင်ဟံသာဝတီ (HRP) (ဝါ) ဟော်ကောံဒက်ပွန်ချင်မန် (MRP) ဂ် ဒက်ပတန်ကျင် ပွဲသက္ကရာဇ် ၂၀၀၁ တု ညးမဒ်ဗဟိုကမ္မတီ ဟော်ချင်မန်တုတြံ ညှိပ်ဗိုလ်

နာဲပါန်ညောအ် အာကျိုပ်ပွတရ် ဖော်ဂ်ရ။ အကောဲအရာ ကျိုဒ်ကျင်သတ်ကအ်ဝံ နှိပရေင်အန္တရဲ ဘဲဗဟေက်ကို လိက်ကသုက် ပရေင်ဒေါပန်ဟော် ထွက်ကျင်လပ် ပွဲသက္ကရာဇ် ၁၉၉၅ တော် ဇော်ကိုကြိဟတ်ရ။ ပွဲကျောတ်သွာံ ၂၀၀၁ ဂ် နာဲပါန်ညောအ် သီကျိုပ်ပွပ်ကို ဂကောံ ဒဗိုဒစးကို ဒေါပန်ဟော် ကုဒပ်ပွာန်ဒီမိုက်ကရေသီကောန်ဂကူမန်ဂ် သွက်ဝံဒက်ပတန် “ဖော်ထွေင်ပွန်ချင်ဟံသာဝတီ” (HRP) တု ကံက်တံဒိုင်အခေါန်ဇာင်ဂမ္ဘိုင်တု ဗက်ဖျေမံင်မိုင်တိုပ်တို ပွဲဒေသဗဒီပယျိုကျပ်ပိတော်ရ။ ပွဲတမ်သွာံ ၂၀၀၂ ဂ် ပရေင်ပန်ဟော်အကြာ ဒပ်ပွာန်ဗူးစးကောန်ဂကူမန် (MNLA) ကို ဖော်ထွေင်ပွန်ချင်ဟံသာဝတီ (HRP) ကို အကြာဒပ်ပွာန် အလိုအသီကို ဖော်ထွေင်ပွန်ချင်ဟံသာဝတီ (HRP) ကို လိက်ဒုင်စီရေင် တိတ်ကျင်တု စိုကိုအခိုင်ကာလ ဂကောံ ဖော်ထွေင်ပွန်ချင်ဟံသာဝတီ (HRP) တအ် ဒးဒုင်ဗက်ဗဒ်ကောံ နူတိတ် ဖော်ချင်မန်တု ပွဲကျောတ်သွာံ ၂၀၀၃ တော် ဆက်ဒ်ကျင်ပေါဗတိုက်ကီရ။ ပွဲသွာံ ၂၀၀၇ ဂ် နဒဒ် ဖော်ထွေင်ပွန်ချင်မန် (MRP) နာဲပါန်ညောအ် ကလေင်ဒက်ပတန်ကျင်ပွန်တု ကလေင် ကံက်တိုန်အခေါန်ဇာင် အပွဲပိုင်ချင်ရေင်တော်ပွန်ရ။ စိုန်ဒ်သတ်ကိုလေင် ဖော်ထွေင်ပွန်ချင်မန် (MRP) ဝံ ညိုင်ရ် အခိုင်ညးတအ်ကျောန်ကျင်လပ် ပွဲသွာံ ၂၀၀၃ တော်ကို ပရေင်ကလိဝံအထံက်ဂလားတအ်ဂ် လိုလ်အောန်စော်ကျင်တု သေံဇးကျင်မံင် ဆဒ်ကိုဒ် နဒဒ်ဂကောံ ဟံလုပ်အပေါင်ရ။ သွပွဲနူ သွာံ ၂၀၁၄ တု ဟိုတ်နုပရေင်ဂကောံရပ်လွဟ်ပါတိတ်တအ် ဟန်တိတ်ကို ပရေင်ပဋိပက္ခပွဲသွာံကို ပွဲတိုရ်မန်ဝံ ပရေင်ပန်ဟော်ညးညွအ်ဂ် ဟံကျိုဒ်ကျင်ရ [11]။

ညိုင်ရ် ဂကောံရပ်လွဟ်ပါတိတ်တအ်ကအ်ကို ဒပ်ပွာန်သမဂ္ဂကောန်ဂကူကရေင် (KNU) ကောံ ဂကောံပါတိတ် ညးတအ် မန္တယျို ဒပ်ပွာန်ကရေင်ဒတုဒီမိုက်ကရေသီ (DKBA) တအ်ဂ် ပါလုပ် ဆက်စပ်မံင် ပရေင်ပွာန် (ပရေင်ပန်ဟော်) ပွဲတိုရ်မန်ကိုရ။ တိတ်ကရေင် မန္တ ပွဲဗိုတိတ် (Map) ပွဲဒပ်ပွာန်ကရေင် KNU ဂ် ထပ်မံင်ပွဲပွာန်ပယျိုတိုရ်မန် သွလပ်ဒတန် (လုပ်သွာင်) ဂ်တု

ပွဲဒိုဟ်စာသန်တၢ်ရဲးမန် ဖော်ကောန်ပွာန်ကရေင် KNU
ကောတ်ကျင်လပ်ဒွါ ချီဒရာင်ကျင်မံင်အိုတ်ရ။ ပွဲသက္ကရာဇ် ၁၉၉၆ တော်
ညးဒ်ပွာန်(ညးဒ်ဒိုက်) ကောန်ဂကူမန် နူချင်သေံတအ် ဒးဒင်ပလံင်ဖျါ
ပွဲတၢ်ရဲးမန်တု အကာ်အရာကအ်ဝံ ဝါလုင်မံင်
ပွဲပရေင်အကာ်အရာဒေါပန်ပော်ကိုတု သွက်ဝံ ပသောင်ကော့ကိစ္စကအ်
ဖျါကိုကျင်ဒွါ ကုညးဒ်ဒိုက် ၁၀၀၀၀ တု တအ် ပွဲယာယီ ပွဲဒေသပိဒွါ
ဒွါတံၣ်တု ဖော်ချင်မန်တု ထိုင်ဒင်အုပ်လုပ်တအ်ဂံၤရ။ သွဝ်နူ သွာ်
၂၀၁၅ ဂ်တု မွိတ်ဒ်ဒိုက် တန်တံၣ်မံင် ဒေသဝံတအ်ဂံၤ မနွံ ဒွိုင်
တိုင်ကိုလီုဂီုရ [12]။

ပွဲကြံနုထွက်လိက်စုတ်တဲ ဒေါပန်ပော်တု ပရေင်စိုဟ်လလံ
တန်ကြံနုလျီု စိုန်ရနွံကျင်ကိုလေပ် ပရေင်စက်စေတ်
ဖံက်ပကပ်တင်တုလပ်စိုတ်တအ်ဂံၤလေပ် နွံကျင်ကျိန်ကျင်မံင်
ပွဲမတိုင်ကိုရ။ ပွဲသွာ် ၂၀၀၅ ဂ် ပွဲဒေသ ဒေါပန်ပော်ကို ပွဲဒေသ
ဟံၣ်ဒေါပန်ပော်ကိုဒ် ဒ်ဒိုရ ပရေင်ဒးဒင်ဖံက်ပကပ် (အလွဲသွးစားပြု)
အခေါင်အရာမွိတ် ကျိန်ကျင်မံင် ပွဲမတိုင်ရောင်ဂံၤ
ပတိတ်ကျင်လိက်ဒင်စီရေင်ရ။ သွာ်နုဂ်ပွန် နုသက္ကရာဇ် ၁၉၉၈ စိုပ်
သက္ကရာဇ် ၂၀၀၂ ဂ် သွာ်ဝါဗုသွာ်ကွအ်မန်တအ်ဝံ ဒးဒင်သီကာ
တိကွအ်ဝါ ကော် ပရေင်ပိုန်ပြုပိုင်ပြီလပ်တအ်ဂံၤလေပ် နွံကျင်ကိုရောင်
[13]။

နကိုရေင်ချင်ကွာန်မွဲး သွက်ပရေင်ဒက်ပတန် ကိုန်ချင်ပံင်ကောံ မွဲမာန်
ကရော် ဒပ်ပွာန်ဗွဲး ကောန်ဂကူကချေင် (KIO) အာကူပံ ပွတရ်ကို
ဂကောံညးစူး နုဂကောံဒေါပန်ပော် ၁၃ ကူပံတအ်တု ဖော်ချင်မန်တုဝံ
တိုန်စိုပ်ကျင် သဘင်သီကူအလုံမွဲချင် သွာ် ၂၀၀၄ တော်ရ။ စိုန်ရပွဲ
သဘင်သီကူအလုံမွဲချင်ဂံၤ သွက်တုသတ္တိ တင်အာတ်မိက်
ဂကောံတအ်ဂံၤကိုလေပ်၊ ပွဲသွာ်ဂံၤပဒေမူအပြောံ သွာ် ၂၀၀၈ ဂ်
ညးတအ် ဟံၣ်စုတ်ပွေပ်လပ် (တင်အာတ်မိက်တအ်ဂံၤ) ရ။ ကြံကအ်
ဒပ်ပွာန်ဗွဲးကောန်ဂကူမန် တးပါဂလားနအာတ်မိက်အလုံအသီဗွာ
သွက်ကိုသွဒပ်ပွာန်မင်ပယျီု (BGF) ဂ်တု အိုတ်ကောတ်ဂံၤ
ကိစ္စလစွဲစိုတ်ပွေင်မံင်တအ်ကအ်ဂံၤ ပတပ်အာကူပံကို ပရေင်
ဆက်ဆောံလီုလာ်ကျင် အကြာဖော်ချင်မန်တုကို အလုံအသီဗွာဗွာ
အပွဲသွာ် ၂၀၁၀ တော်ရ။ အဆက်ဖီသွဲဂံၤ တင်တုလပ်စိုတ် ဒေါပန်ပော်

ပွဲသွာံ ၁၉၉၅ တော်ဂ် လိုအာရ။ စိုန်ရပရေင် ဆက်ဆောံဗွေတ်ဗွေင်ကြိုင်ကွင်ကျင်မံင်ကိုလေဝ် ပရေင်ဒေါပန်ဟော်ဂ် ထပ်ကလေင်တက်ကျာ ပွဲဒမြိပ်သွာံ ၂၀၁၁ ကော် သွာံ ၂၀၁၂ တော်တု အလိုအသီ ကော် ဟော်ချင်မန်တိုတအ် ကလေင်သီကွီညိုပပ် ပရေင်ဒေါပန်ဟော်ပွန်တု ပရေင်ပဋိပက္ခပန် ဟော်တအ် ညံင်ဟုံကလေင်ကျိဒ်ပွန်ဂ် ကလေင်ဗဗိုန်ညအ်ညအ်ပွန်ရ [14]။ အခိုင်လျာဟ်ဝံ အတိုင်ပရိုင် ဟော်ချင်မန်တိုဂ်မွဲး လိုဟ်ကောန်ဟန် ညးတအ် ၈၀၀ တု ပြင်နွံတု ပွဲဒမြိပ် ဒိုလွာ်ဗွဲက်တိုရ်မန် ကော် ဒွါပွဲရးတနင်သီ(လျှီ)တအ်ဂ် ဒွါအုပ်ဝပ်သွတ်တော်ချင်မန်တိုသွးဂ်နွံတု ၂၀၀၀ တု ကီရ [15]။

တိုရ်မန်ဝံ သွပွန်ကို ဟော်ချင်မန်တိုကော် အလိုအသီဗွာတအ် ထွက်စွတ်တု ပရေင်ဒေါပန်ဟော် ပွဲသွာံ ၁၉၉၅ တုဂ် စပွဲစိုဟ်လလံညိုင်ဝတ်ကျင်ရ [16]။ ဟော်ချင်မန်တိုလေဝ် ပရေင်ပြင်သွာံအပွဲဂဓ ကာံကို ပရေင်ပြင်ကော် အခိုက်ကွာဒိမိုင်ကရေသီတအ်ကိုဂ် ထွက်ရုပ်ရဲကျောန်မံင်ရောင် ဂ် ဝံညာတ်မံင်ရ။ ပွဲဆိုဂဗသီကွီ ကိစ္စဒပ်ဟန် ကိုအလိုအသီဂ် ကိုညးချင်ကွာန်တအ်လေဝ် ပါလုပ် ကိုတု ပါလုပ် ချပ် မံင် ၊ ဖြဟတ်ရေဟ် နူဂကောံမှိုဟ်ကောန်ချင်အရေင် ကော် ဒေသညးတအ်သွစူးတအ်ဂ်ရောင်။ ဖိုဒေံဂ် နူသက္ကရာဇ် ၂၀၀၅ တော်ရ ဟော်ချင်မန်တိုဂ် ဟိုဂးပါပါကျင် သဘင်သီကွီအလုံပွဲချင် ဂျိုင် အိုတ်တု မွဲအဆက်ဓဝ် နူပရေင်ဟိုဂးပါပါကအ် ညံင်ဟုံဝံကော်အာဗိုပြင်ဋီပက္ခမွဲဂ် သွဗဗိုန်ကျင် ဗွဲမကွးဖူးရ [17]။

ပွဲ သွာံ ၂၀၁၂ ဂိတု ဖေဖဝါရီ ဂ်ဟော်ချင်မန်တို ထွက်ကျင်စွတ်တုဒေါပန်ဟော် ကော်အလိုအသီကိုန်ချင် ဗွာ ပွဲအဆင်တိုရ် ကော် အဆင်ကိုန်ချင် သိုဓါအဆင်ရ။ နဲဟံသာ ညးမဒ်ဒုတ်ယ ဥက္ကဋ္ဌ ဟော်ချင်မန်တိုဂ် နိုကျင်ကျိပ်ညှိပ် ပွဲဂကောံ ပွဲပပ်ဒေါပန်ဟော်အလုံပွဲချင် (NCCT) တု ပွဲပပ်သီကွီကျင် သွက်ကိစ္စ လိက်ကသုက်ဒေါပန်ဟော်အလုံပွဲချင် (NCA) ဂ်ရ။

အခိုင်လျာဟ်ဝံ ကိစ္စဟော်ချင်မန်တို ထွက်ကျင်စွတ်တု NCA ဂ် (စွတ်တု NCA ဟော်ချင်မန်တို) ထွက်ကျင် သွက်ကမောန်ပရေင်စိုဟ်လလံဂ်

လျှော့အာမံင်လဂါမ်ဇိုင်လွှာနိုဟ်တဲ သွက်ဗော်ညးတအ် ဝံပိလုပ်
ပွဲပေါသီကွီပရေင်ချင်ကွာန်ကို၊
သွက်ကလိဝံပရေင်အထံက်ဂလာန်နုဂကောံမွဲဟ် ညးဂွးတိတအ် ကို
ကောံ ပွဲတွံင်တရဲ လျှော့ကမောန်ပရေင်ဗိုဟ်လလံကွီချင်ကို နူကိုအခါ
ဗော် NLD ဇူးကျင်မာ် ပွဲပေါရဲမာ် လောန်ကျင် ၂ သွာံတော်ဟောင်
စံက်ဍုန်အာဂတတဲ ထွံက်ကျင်မံင် ရုပ်ရဲတအ်ရ [18]။
ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ်တုဟ်တအ်ကို
ပရေင်ပံင်ကောံဗော်ပရေင်ချင်ကွာန် ညံင်ဗော်အလုံဒေသရး မန် ကောံ
ဗော်ကောန်ဂကူမန်တအ် ညးတအ်ညံင်ဝံလုပ်ပြိုင်ပေါရဲမာ် ပွဲသွာံ
၂၀၂၀ နဒ်ဒ် ဖြဟတ်မွဲဝေတ်တဲ ဝေင်ပါကောံ
နူပရေင်မမာ်ပြးပြာအာတအ်ကို၊ သွက်ဝံဒ်ကျင်
ပရေင်ပံင်ကောံဗော်ပရေင်ချင်ကွာန် မွဲဗော်ဝေတ်ကို၊
ဖြဟတ်ပရေင်ချင်ကွာန်ညးတအ် ညံင် ဝံ နိုဟ်ကျင်
ဝံကြံင်မျိုဟ်ဗိုန်ခိုင်ကျင် ကောန်မံင် ရောင် ညာတ်အိုတ်ရ။

ဝွဲယေဘုယျမွဲး ပပွဲနုထွက်ကျင်စုတ်တဲ ဒေါပန်ဟော် ပွဲသွာံ ၁၉၉၅ ကိုတဲ
ပရေင်ဗိုဟ်လလံနာနာတအ်ကို ဒဒ်ရ တၟီုရးမန်ဝံ
ဆအယာ်မာတ်ဗွတ်ဆညိည ဖောအ်ဗြေပ်တိုန်နုတၟီုရးကရေင်၊
တၟီုရးကယျာ တအ်ရောင် ဟိုစဝံရ။ ဗိုန်ကိုလေဝ် -
ဒုင်သိုက်ကိုပရေင်ဗိုဟ်လလံတအ်ကို ကိုန်စီဇန်ဇော်ဇော်
ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ်တအ်ကို နိုကျင်နူအခါဗြာဟံလအ်
ဝွဲမပြဟ်ပြေတ်တအ်ကို ထွံက်တိုန်ကျင်မံင်ရုပ်ရဲ ပွဲတၟီုရးမန်အိုတ်ရ။
အကာ်အရာဏအ် ကို ဒဒ်ရ ထွံက်ထွဲမံင် ညးဒေသရးမန်တအ်ကိုလေဝ်
ဒေဆိုင်ဗကျင် ပရေင်ကိစ္စပွဲပွဲသဘာဝ ဆက်စပ်ကိုပရေင် ပိုန်ပြပ်
ပတိတ်ကေတ်သယံဇာတ တၟီုရးဒေသမန်ညးတအ် သွာတ်ညံင်
ကမောန်ပတိတ်တအ် (နူမပွဲဒ်) ကောံ ပရေင်ဗတိုဟ်မိုင်
သွက်ကလိဝံပတုအ်တအ်ကိုရောင်။

လိက်နိဿိ -

[1] ဂကောံ စီဇန်ကောပ်ကာပရိုင်တင်နင်ကိုန်ချင်ဗွာ။ ဗိုတိခရိုင်
တိုရီးမန်။ ကလိဝံနု -
http://www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/state_map_distrcit_mon_MIMU764v02jun2015_a4.pdf

[2] ကိုန်ချင်သမ္မတဗွာ ကောံ လွိုဟ်မိုဟ်ကုလသမဂ္ဂ (UNFPA)
စရင်သွာတ္တလွိုဟ်မိုဟ်ကောံ လွိုဟ်သို ကံကလပ်ပွဲသွာံ ၂၀၁၄။
လွိုဟ်ကောန်ချင်ကွာန်ပွမပြင်သွာံဗွိုင် -
လွိုဟ်ဂွန်ဗွဲဒတန်ဟံသေင်(ဗွဲအပြောံ) နူတိုရီးမန်ဂမ္တိုင် ။ ကလိဝံနု -
http://myanmar.unfpa.org/sites/asiapacific/files/pub-pdf/3j_mon_figures_ENG.pdf

[3] ချူ Charney, Michael W။ ဝင်ကိုန်ချင်ဗွာမ္တိုက် ပွဲခေတ်တို။
တက်တြးနု တက္ကသိုလ် Cambridge သွာံ ၂၀၀၉

[4] ရင်သွာံဒ်အဆင်သျှင်ကုလသမဂ္ဂဆေင်စပ်ကို ကိစ္စ ညးဒဒိုက်
(UNHCR) ။ တင်နင်တင်ကို တိုရီးမန်။ UNHCR -
နူဂကောံစီဇန်ကောပ်ကာပရိုင်တင်နင်ကိုန်ချင်ဗွာ။ ကလိဝံနု -
<http://data.unhcr.org/thailand/download/php?id=222>

[5] ချူ South, Ashley ။ ပရေင်ချီဒရာင် ကောန်ဂကူမန် -
ပရေင်ဒဗိုဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရေင်ဒေါပန်ပှော်၊ ကောံ ပရေင်ရှန်ဂစာန်
ပရေင်ချင်ကွာန်။ ဂကောံညီသွဟ်ဂကူမန် (ချင်စင်ကံက်)။ ကလိဝံနု -
http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_university_mon_seminar_october_2007.pdf

[6] ချူ South, Ashley ။ ပရေင်ချီဒရာင် ကောန်ဂကူမန် -
ပရေင်ဒဗိုဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရေင်ဒေါပန်ပှော်၊ ကောံ ပရေင်ရှန်ဂစာန်
ပရေင်ချင်ကွာန်။ ဂကောံညီသွဟ်ဂကူမန် (ချင်စင်ကံက်)။ ကလိဝံနု -
http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_university_mon_seminar_october_2007.pdf

[7] အစီအစဉ်ပရော်ဖော့အိမ်ပြင် ကုလသမဂ္ဂ (UNDP) ကွန်ပျူတာ၊ တွဲဖက်ဒေသ အုပ်စုဒေသန္တရ - ညွှတ်ဒေသမန်။ ကွန်ပျူတာ၊ UNDP၊ ကလိပုံနု -

<http://www.mm.undp.org/content/myanmar/en/home/library/poverty/thestateoflocalgovernancechin/the-state-of-local-governance--trends-in-mon.html>

[8] ချူ South, Ashley ။ ပရော်ဖော်ဒရောင် ကောန်ဂကုမန် - ပရော်ဒရောင်ဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရော်ဒရောင်ဒစးပု၊ ကော် ပရော်ရှန်ဂတန် ပရော်ဒရောင်ကွန်။ ဂကော်ညီသွဟ်ဂကုမန် (ချင်စံင်ကံက်)။ ကလိပုံနု - http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_university_mon_seminar_october_2007.pdf

[9] ချူ South, Ashley ။ ပရော်ဖော်ဒရောင် ကောန်ဂကုမန် - ပရော်ဒရောင်ဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရော်ဒရောင်ဒစးပု၊ ကော် ပရော်ရှန်ဂတန် ပရော်ဒရောင်ကွန်။ ဂကော်ညီသွဟ်ဂကုမန် (ချင်စံင်ကံက်)။ ကလိပုံနု - http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_university_mon_seminar_october_2007.pdf

[10] ချူ South, Ashley ။ ပရော်ဖော်ဒရောင် ကောန်ဂကုမန် - ပရော်ဒရောင်ဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရော်ဒရောင်ဒစးပု၊ ကော် ပရော်ရှန်ဂတန် ပရော်ဒရောင်ကွန်။ ဂကော်ညီသွဟ်ဂကုမန် (ချင်စံင်ကံက်)။ ကလိပုံနု - http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_university_mon_seminar_october_2007.pdf

[11] ချူ South, Ashley ။ ပရော်ဖော်ဒရောင် ကောန်ဂကုမန် - ပရော်ဒရောင်ဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရော်ဒရောင်ဒစးပု၊ ကော် ပရော်ရှန်ဂတန် ပရော်ဒရောင်ကွန်။ ဂကော်ညီသွဟ်ဂကုမန် (ချင်စံင်ကံက်)။ ကလိပုံနု - http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_university_mon_seminar_october_2007.pdf

[12] ချူ South, Ashley ။ ပရော်ဖော်ဒရောင် ကောန်ဂကုမန် - ပရော်ဒရောင်ဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရော်ဒရောင်ဒစးပု၊ ကော် ပရော်ရှန်ဂတန် ပရော်ဒရောင်ကွန်။ ဂကော်ညီသွဟ်ဂကုမန် (ချင်စံင်ကံက်)။ ကလိပုံနု - http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_university_mon_seminar_october_2007.pdf

[13] ချူ South, Ashley ။ ပရေင်ချီဒရာင် ကောန်ဂကူမန် - ပရေင်ဒိုဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရေင်ဒေါပန်ပှော်၊ ကော် ပရေင်ရှန်ဂစာန် ပရေင်ချင်ကွာန်။ ဂကောံညီသုဟ်ဂကူမန် (ချင်စံင်ကံက်)။ ကလိဝံနူ - http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_universit_y_mon_seminar_october_2007.pdf

[14] ချူ South, Ashley ။ ပရေင်ချီဒရာင် ကောန်ဂကူမန် - ပရေင်ဒိုဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရေင်ဒေါပန်ပှော်၊ ကော် ပရေင်ရှန်ဂစာန် ပရေင်ချင်ကွာန်။ ဂကောံညီသုဟ်ဂကူမန် (ချင်စံင်ကံက်)။ ကလိဝံနူ - http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_universit_y_mon_seminar_october_2007.pdf

[15] ပွမမံင်ရံင် ပရေင်စိုဟ်လလံ ကိုန်ချင်ဗွာ။ ဖော်ချင်မန်တို။ ပရိုင်ဗွာဂွးတိ။ ကလိဝံနူ - <http://mmpeacemonitori.org/component/content/article/57-stakeholders/164-nmsp>

[16] ရှင်သွာံဒ်ကွိုင်ချင်ကုလသမဂ္ဂဆေင်စပ်ကို ကိစ္စ ဒးဒိုက်(ဉးပြိပ်ဒ်) (UNHCR)။ တိုရ်မန်။ UNHCR - တင်နင်တင်ကို နူဂကောံစီဇန်ကောပ်ကာပရိုင်တင်နင်ကိုန်ချင်ဗွာ။ ကလိဝံနူ - <http://data.unhcr.org/thailand/download.php?id=222>

[17] ချူ South, Ashley ။ ပရေင်ချီဒရာင် ကောန်ဂကူမန် - ပရေင်ဒိုဒစး (ပွန်ဂတး)၊ ပရေင်ဒေါပန်ပှော်၊ ကော် ပရေင်ရှန်ဂစာန် ပရေင်ချင်ကွာန်။ ဂကောံညီသုဟ်ဂကူမန် (ချင်စံင်ကံက်)။ ကလိဝံနူ - http://www.ashleysouth.co.uk/files/chulalongkorn_universit_y_mon_seminar_october_2007.pdf

[18] လွိုင်။ ဒိုတ်ကောတ်တိုတ် ဖော်ပရေင်ချင်ကွာန်မန်တဒ် တုပ်စိုတ် သွက်ဂွံပံင်ကောံ။ ဌာန်ပရိုင် ၉ရာဝတီ။ သွာံ ၂၀၁၈။ ကလိဝံနူ - <https://www.irrawaddy.com/news/burma/long-last-mon-parties-agree-merger.html>

ရများနူတို့ရားမန်ဂမ္ဘိုင်

"ပိုမိုကံကံကို ဂကောံမိုဟ်ပို ဖအိုတ်ကောံ ဂဉ္ဇိုဉ္ဇော၊ ပဋိပက္ခပန်ပော်
ကောံ မိက်ကိုဂံ ပရေင်စိုဟ်လလံ"

- သ္ဘာဗုဒ္ဓ ပွိုင်ချင်ကျင်မြတ်မဲ့တွ

လစံစိုတ် ကောံ တင်လညာတ်
ပွဲလ္လူလွေင်ကမ္မောန်ပရေင်စိုဟ်လလံဂမ္ဘိုင်

ဂကောံမိုဟ်တအိဂ် ပွဲလွေင်ကမ္မောန်ပရေင်စိုဟ်လလံ ပွိုက်စိုတ်
ဟံပေင်အိုတ်ရ။

"ပေါ်တိုက် ဟံမဲ့ကီပုဟ် (ပိုဟံမိက်ကိုဒ်ဟန်ပုဟ်)၊ ဆဂး
လအ်ကိုပြဟ်ဂ် နှိကျင်ပွန်ရကောင်"

- သ္ဘာဗုဒ္ဓပွိုင်ချင်ရေင်မဲ့တွ

ပွဲအရာဆိုဂဗတက်ကျာကိုဂကောံမိုဟ်တအိဂ် ပွဲအကောံအရာ
ထွက်စွတ်တဲ လိက်ကသုက်ဒေါပန်ပော် NCA ဂ် ပရေင်ဂံပေင်စိုတ်ဂ်
အောန်တဲတဲ
ပရေင်ပတေ်စေ်စိုတ်လတူလွေင်ကမ္မောန်ပရေင်စိုဟ်လလံဂ်
ပွဲအဆင်ကျိပ်သ္မိပ်လတူတအိဟေင်နွံမံင်အိုတ်တဲ သွက်ဂကောံမိုဟ်
ပွဲအဆင်သ္မိင်တအိဂ် ဟံမဲ့ရ။ ဗွဲတွေင်တုန် ဂကောံမိုဟ်တအိဂ် ဒ်ရ
ပွဲအဆင်လွေင်ကမ္မောန်ပရေင်စိုဟ်လလံဂ် ညးတအိဂ်လုပ်
သီက္ခိကောင်ဂ်လေင် ညးတအိဟံစိုတ်လလံအိုတ်ရ။ စိုန်ဂ်ကိုလေင်
ပွမပဋိပက္ခပန်ပော် တအိဂ် ကလေင်ဒ်ပွန်ကောင် သာ်ဂံ ညးတအိဂ်တဲ
ဒ်တမံင်ခဝိင် ပွဲစိုတ်အိုတ်ရ။ အတိုင်လဟီ ညးကလင်ကျင် လဝ်
ရများဂကောံမိုဟ်တအိမ္မး ပရေင်လွေင်ကမ္မောန်စိုဟ်လလံကအိ
အိင်မံင်တအိကအိဂ် ဂကောံမိုဟ်တအိ ဒ်မံင်ခဝိင်အိုတ်ကောင်။ တဲပွန်

ဟိုတ်နုကိစ္စတအ်ဂ်ရ မပ္တံကို ပရေင်စလာဘ်ဗဇ တအ်ကို
ပရေင်ကူသန်သွံရာန် ဂဠုမာဲတအ်ကိုတအ်ဂ်
ဖှော်မောင်ပြေင်ပြေင်တိုန်မံင် လက္ကရ် လျှင်ကမ္ဘောန်အစီဇန် NCA
ကအ်ရ။

တင်ကိုကသပ် နူဂကောံမှိုဟ်တအ်မွဲဂ်တော် သွက်ဂွံဒက်ပတန်ခရ်ပတော်
ပွဲလျှင်ကမ္ဘောန် ပရေင်ဗိုဟ်လလံကအ်ဂ် လစွဲစိုတ်၊
ပရေင်တင်လညာတ်၊ ကောံ ပရေင်ဆိုဂဗဉ်ဒကေပ်ကမ္ဘောန်
ပွဲလျှင်ကမ္ဘောန်ပရေင်ချင်ကွာန် နူအဆင်သွပ်ကအ်ဂ်
ဒးပါလုပ်ထေက်တု ပွမပါလုပ်သတ်ဝံင် ပိုတ်ခိုဟ်နုကို နှိမံင်ခဝိင်ကောံ
ပရေင်ကေတ်မံင်ခရ်ကျိဟ်ခွင် ကိုညးကျိပ်ညှိပ် အဆင်လတူတော်
သွးဟေင်ရောင်။ သွက်ဂွံထပ်ဂလိုင်ပတိုန် ပရေင်ပါလုပ်တအ်ကအ်ဂ်
ဂကောံမှိုဟ်တအ် ပိုတ် ဒးအာတ်မိက်ပွဲမကွးဖူး
ပွဲပရေင်ပညာဆေင်စပ်ကိုလျှင်ကမ္ဘောန်ပရေင်ဗိုဟ်လလံတအ်ဂ်ရ။
ဟိုတ်ဂ်ရ ယဝ်ဒ်ကျင်အကောံရာ သတ်မှး ဂကောံမှိုဟ်တအ်ဂ်
ညးတအ်သွစုတ်သမ္ဘိ ဒုင်ကျင်တဲ အခေါင်သွက်ညးစူး
ဂကောံမှိုဟ်ညးတအ် ဝံတိုန်စိုပ် ပွဲကောံခရ်လျှင်ကမ္ဘောန်
ဗိုဟ်လလံတအ်ဂ်ရောင်။

**စိုန်ရပရေင်ပန်ဖှော်ဟံ့မွဲကိုလေပ် ဂကောံမှိုဟ်တအ်ဂ် ဟံ့ဂိုကျိရောင်
သတ်ကအ် ဒးဒုင်စသိုင်ခွင်ရ။**

" ပိုန်ပိုက်မံင်ကကို ဗိုဟ်လလံရကောင် ဆဂး ညအ်ဂ်
သွက်ဗိုဟ်လလံမှိုဟ်ဖှော်အဆင်လတူတော် သွးဟံ့သေင်ပုဟ် ညအ်ဂ်
ဒဒ်သိုသွက် အဆင်ကွာန်ရးတအ် ကိုကောင်။"
- သွာဗု နုပိုင်ချင် စီကလေင်မွဲတွ

ဂကောံမှိုဟ် နူဒေသတိုရ်မန်လျီတအ်ဂ် ပွဲပရေင်ဟိုဂးတက်ကျာ
ပါပရအ်ကိုလညာတ်ညးတအ် ဒဒ် စိုန်ရ ပရေင်ပန်ဖှော်တအ်
ဟံ့မွဲရကိုလေပ် ပွဲဗိုပျူဂကောံမှိုဟ်တအ်ဂ် ပရေင်အရီုဗင် မွဲမွဲလေပ်
ဟံ့ကလိဝံ ကို၊ စိုန်ရ ဒေါလပ်ပန်ဖှော်အိုတ်ကိုလေပ် ပွဲစိုတ်ညးတအ်ဂ်
ပရေင်ပန်ဖှော်ကအ်ဂ် ကလေင်ကျိဒ်ကျင် အခိုင်ဟံ့ရဲမာန်မံင်ရောင်
သတ်ဝံင်ကို ညးတအ်ဒးဒုင်စသိုင်မံင်အိုတ်ရ။ အတိုင်လဝံင်ကိုသွဟ်ကမ္ဘောန်

ပရေင်ဟုံညိုင်ဝတ် ပွဲဘဝညးတအ်ဂံၣ် ဒးဒုင်ဖိုကဂိုက်မံင်
ပရေင်ပိုန်ပြပ်ကော် ပရေင်ဂယိုင်လမျီု ညးတအ်ကို၊
ဒုင်သဇိုင်ကိုပရေင်ပိုင်ဂွါ စံင်တူမံင် လတူပရေင်ဒွံဟန်ပန်ဟော်တအ်
ကျိၣ်ကျိုင်မာန် တအ်ဂံၣ်တုဲ အခေါင်အရာဒတုဲဖို သွက်ညတအ်ဂံၣ်လေဝ်
ဒးဒုင်ဆော်လေဝ်ကျိုင်အိုတ်ရ။ ဂကောံမွဲဟ်တအ် ပတေၣ်စှော်လပ်စိုတ်ဂံၣ်
ဒဒုရ ပရေင်ညိုင်ဝတ်ဟိုတ် ကျိုင်နူကိုပရေင်ခေပ်ပတေၣ်စှော်
စိုတ်ညးညွအ်ဟေင် မာန်
တုဲ လေ့င်ဂွံင်တရံစိုတ်လလံဗွဲမသုာ်စုတ်ဟိုတ်လေဝ်
ဒုတ်ပရေင်သျှင်ပတိုန် ပရေင်ဖောအ်ဪဝ် ပွဲဂကောံမွဲဟ်
တအ်ဟေင်ရောင်။

ဂကောံမွဲဟ်တအ် ပတေၣ်စှော်လပ်စိုတ် ဒဒုရ သောတ်
ဖှာတ်ဒရေင်ကော် အကြာကောန်ချင်အရေင်တအ်
ပရေင်ညီသုတ်ညးညွအ် နွံတအ်ဂံၣ် ဒုတ်တင်အထံက်အရိုက်
ပရေင်စိုတ်လလံဗွဲ ဒးနွံပွက်ဟေင်ရ။

ကသပ်ဂွံန မဒုသောတ်ဖေဝ်ဒရာဂံၣ်ဟေင် လေဝ်ရေင်ကျိုင်ကို
ပရေင်စိုတ်လလံ ပွဲကိုန်ချင်ဗွဲ ညိုင်ဂွံတန်တအ်မာန်ဂွံင်သောတ်မာန်တုဲ
ဂကောံမွဲဟ်တအ် မနွံ ပွက်မံင်တအ်ဂံၣ်လေဝ် လေ့င်ကမောန်စိုတ်လလံ
တန်တန်ကြန်ကြန်ဗွဲကော် ပရေင်ဒေါပန်ဟော် အလုံဗွဲချင်ရောင်။
အတိုင်တင်သောင်ကလးပရေင်ချင်ကွာန်ဂံၣ်မွဲ သောတ်ဖေဝ်ဒရာ
ဒုသောတ်ကျိပ်လိက်ညးသီကျိပွဲ ပရေင်ညီပွပ်ပရေင်စိုတ်လလံတအ်
ဂျိုင်အိုတ်ရောင်။

နုညးဂကောံမွဲဟ်တအ် ဟိုဂးသီကျိကျိုင်
ပရေင်စိုတ်လလံတန်တအ်မာန်မဂွံင်သောတ် ကော် ပရေင်ဂိုကျိ သွက်
ဂကောံမွဲဟ် အိုတ်သိုတအ်ဂံၣ် ဒုတ်ခေပ်ပတေၣ် သွက်ဂွံညီသုတ်
အကြာဂကောံ ကောန်ချင်အရေင် တအ်ရောင်။ အတိုင်လဟိုဂလဟန်
နုဂကောံမွဲဟ်တအ်ဂံၣ်မွဲ တင်ကိစ္စကအ်ဂံၣ် သွက်ဂကောံကောန်ချင်
အရေင်တအ် ဂွံဆက်ညီသုတ်အာဂံၣ် ဒုတ်အဓိကမ္မဲတုဲ ဒုတ်ဟိုတ်
သွက်ဂွံရနက်ပပေင်ဖြဟတ်
ပွဲလေ့င်ကမောန်ပရေင်စိုတ်လလံကိုရောင်။

တင်ကော်ဆ် ဂကောံမှိုဟ် ဒးဆိုင်ဂကျိုင်ဂမျိုင်

ဂကောံမှိုဟ်တအ်ဂ် နွံဗိုက်မံင်ကို ပရေင်နးပးဂဉ္ဇဲဇုမာ် ကော်
ကိစ္စဆက်စပ်မံင်ကို ဂဉ္ဇဲဇုမာ်ဂမျိုင် တအ်ရောင်။

“ မှိုဟ်သွတ်ဗွဲမဂ္ဂိုင်တအ်ဂ် စောဲမံင်ကိုဂဉ္ဇဲအိုတ်တဲ၊
ကမောန်ကမေတ်ဟွံမွဲ၊ လှဲလုပ်လေပ်ဟွံဒးဗို ပရေင်ပညာလေပ်
ဟွံမွဲအိုတ်ရ။ ဆဂးကိုလေပ် ပွဲအဝေါင်ပွဲပူ။ ဂကောံမှိုဟ် ပိုက်တော်
နကိုဂဉ္ဇဲဇုမာ်ဂ် ပေင်ကုတ်မံင်ဟဂ်ရကောင် ”

- ညးနုဂကောံမှိုဟ်မွဲတု နုပျိုင်ချင်ဣာ်ခိုင်

ပရေင်သုင်စောဲဂဉ္ဇဲဇုမာ် ကော် အမူရာဇဝတ် ကလိလောန်ဒုဟ်တအ်ဂ်
ဟိုတ်နုဆက်စပ်မံင် အိုတ်ဂ်ရ ဂကောံမှိုဟ်တအ်ဂ်
ဒှ်မံင်ခေပ်ကိုပရေင်ဂိုက္ခို၊ အန္တရဲလမျီုညးတအ်အိုတ်ရ။
ဂကောံမှိုဟ်တအ်ဂ် အကြာအဆင်ပရေင်ဂိုက္ခို။
ပရေင်သုင်စောဲဂဉ္ဇဲဇုမာ်ကော် ပရေင်ကူသန်သွံရာန်ဂဉ္ဇဲဇုမာ်တအ်ဂ်
အဆက်ဖိုဗျဲ ဆက်စပ်မံင် ဗွဲတိုက်ရိုက်ကောင်ဂ် ဂကောံမှိုဟ်တအ်
ဒုင်စသိုင်ဒိုင်ရ။ ဂကောံမှိုဟ် နုကိုဒေသလျိုင်တအ်ဂ် ဟိုတ်နုပရေင်
အမူတအ်ဂ် ကျိုဒ်ကျိုင်မံင်ဂိုင်တဂ်ရ အကြာပွဲပူ။ ဂကောံမှိုဟ်
ညးတအ်ဂ်လေပ် ညးတအ်ဟွံဂံင်အာကျိုင် ဗွဲမဂ္ဂိုက္ခိုအိုတ်။ မွဲသာ်ပွန်
ပရေင်ကိစ္စအမူဂဉ္ဇဲဇုမာ်ကအ်ဂ် ဗွဲမဂ္ဂိုင် လေပ်ဇိုကပိုက်ကိုဖို
ကုညးသွတ်တအ်ဟေင်တဲ ဟိုတ်နုကလောန်ဟွံမွဲကို ဟိုတ်နု
အခေါင်ဇ္ဈောန် ပရေင်ပညာ ယုက်ဒေက်အိုတ်ဂ်ရ သွတ်တအ်ဂ်
တင်ချိုန်လျန်ကျိုင်တဲ ဒးကျိုင်ပးဒွက် ဂဉ္ဇဲဝိဝင်အိုတ်ရ။

ဂကောံမှိုဟ် တအ်ဂ် ပတေ်စော်လပ်စိုတ် ဒဒ်ရ ဂွံင်ဍုန်ဂွံသောင်ကလး
အမူကိစ္စပရေင်ဂဉ္ဇဲဇုမာ် ဇိုကပိုက်မံင်ညးတအ်ဂ်
ပွမဒေတ်လုတ်အတိုင်သ္မာပ်ဥပဒေ၊
သွက်ဂွံကျောန်ပတဲထွံက်အာရပ်ရ ပွဲအစီဇန် ချဲတူရူပတပ်လပ်ကချိုင်ကို
ပရေင်ပညာမခိုဟ်ဆာ်၊ ဖအိုတ်ကျေံ ပရေင်ဒိုက်ဝါတ်၊ ပရေင်ဖအိုတ်
ကျေံ အမူရာဇဝတ်ဆေင်စပ်ကို ကိစ္စဂဉ္ဇဲဇုမာ်တအ်ကို သိုက်
ပရေင်ကိစ္စပရေင်မှိုဟ် နုဒေသညးတအ်ဂ် ကိုရောင်။ သ္မာင်နုဂ်ပွန်

ညးဟီဂးတအ်ဂ် သွကျင်သတိ စုတ်သမ္ဘိကျင် ဗိုဂကောံရပ်လွဟ်
ပွဲဒေသညးတအ် ကျောန်တကမ္မာန် ကော် ဗွာ်သိုင်တအ်မွဲစွဲကို
စိုန်ဂ်လေဝ် ညးဗွာ်သိုင်လျီတအ်ဂ် ကျောန်မံင်ကမ္မာန်
ကော်ညးကူသာန်သွံရာန်မံင်ဂဉ္ဇုမာ်တအ် မွဲစွဲရောင်။
ညးချင်ကွာန်တအ်ဂ် ပရေင်ပံင်ကောံ ဗွဲမဉ္ဇုစုတ်လွဲတပ်တးကို
သိုက်ကိစ္စအမူ ဂဉ္ဇုမာ်တအ် ဂွံထိုင်ဒပ်ဂွံဂ် ပရေင်စီရေင် ကောပ်ကာ်
ဗွဲမစိုပ်တရ်တအ်ဂ် ညးချင်ကွာန်တအ် နွံပိုက်မံင်အိုတ်ရောင်။

**ဂကောံမွဲဟ်တအ်ဂ် နွံပိုက်မံင်ကို ပရေင်ပညာတူရူကို ကမ္မာန်ဗွဲမဉ္ဇု
ဟံ့သေင်မွဲး တန်ဇ္ဈောန် ပရေင်ဂယျိုင်လမျီု
ပွဲအကြာညးဂကောံမွဲဟ်တအ်ရောင်။**

"သွက်သွတ်ပိုက်တေ့
ပိုန်ပိုက်မံင်ကိုအခေါင်အရာကမ္မာန်တအ်ကောင်၊ ဟံ့သေင်မွဲး
ဒေသတအ်ဂ် နှိအာ ချောဲဇေပ် ပွဲအကြာကူသာန်သွံရာန်
ပိုက်ဂဉ္ဇုမာ်တအ်ဂ်ကောင်"

- သွာဗုဒ္ဓပိုင်ချင်သမ္မိမ္မတ္တ

အတိုင် ဂကောံမွဲဟ်တအ်ဟီမဂး
ညးသွတ်ဟံ့မွဲကိုကလောန်ကမေတ်တအ်ဂ် နွံတဗွဲမဉ္ဇုရ။
ကောန်ချင်ကွာန်တအ်ဂ် ဟိုတ်နုမိက်ဂွံဖအောန်ဗျေ ကော်
သွက်ဂွံသေင်ကလးတ် ပရေင်ကလောန်ဟံ့မွဲ
ဟံ့စီစောန်ပွဲပရေင်ကမ္မာန်တအ်ဂ်တု
ညးချင်ကွာန်တအ်အာတ်မိက်တ် တန်ဇ္ဈောန်ဂယျိုင်လမျီုတအ်ရ။
ဗွဲတေင်တုန် သွက်သွတ်ဒကေပ်ဂယျိုင်လမျီုမစီစောန် ဒးနွံပိုက်မံင်
ပွဲအခိုင်ကာလလျှဟ်ကံဂ် သွတ်ပရေင်ပညာဂွံဂ် ဒေသရန်ကပ်ပေပ်ကို
ဟံ့မာန်ရောင်ဂ် ဂကောံမွဲဟ်တအ် ဇော်လပ်စိုတ်တုတ်မံင်ရ။ ဟိုတ်ဂ်ရ
သွက်ဂွံဖောအ်ဗြေပ်ပတိုန် အစောန်စရာ်သွတ်ဒကေပ်
ညိုင်ဂွံအဆင်သျှင်တအ်ဂ် သွတ်ဗွဲမဉ္ဇု ဒးဒုင်ဆော်လေင်မံင်
အခေါင်အရာတအ်ဂ်ရ။

"ပို နွံပိုက်မံင်ကို ကမ္မာန်ခိုဟ်ဟ်တအ်ကောင်၊ ဗစိုတ်ဂ် ညိုင်ဂွံ
ဩန်လုပ်ခိုဟ်ဟ် တင်ဒင်လျိုင် ဟံ့မွဲပုဟ်"

- ညးချင်ကွာန်မဟာဇန်မ္မတ္တ နုပိုင်ချင်စီကလေင်

တင်ဒ်ခဝင်အဓိက ဖွဲ့ညးဂကောံမွဲဟ်တအ်ဂ်
အကြာသုတ်ကလောန်ဟံ့မွဲကောံ ပရေင်ကိစ္စမွဲဟ်ဆက်စပ် မံင်ကို
ဂဉုုမာ်တအ် ဒဒ်ပရေင်ဆက်စော့မံင်တအ်ဂ် သီုဂွံပံင်ကွဲတု
ကိစ္စသီုမာ်တအ်ဂ် မွဲအခါ မွဲဒဃိပ်ခပ် ဟံ့သောင်ကွဲမွဲး သီုမဂကူ
သီုမာ်တအ်ဂ် သွက်ဂွံဂိုင်တိုန် ကြံင်တိုန်ဟေင်နွံဂ်ရ
ဂကောံမွဲဟ်တအ် ဒ်မံင်ခဝင်အိုတ်ရ။ ဟိုတ်ဂ်ရ- ဂကောံမွဲဟ်တအ်ဂ်
အာတ်မိက်တ်အလိုအသီ သွက်ဂွံကိစ္စအရီုပင် သွက်ဂွံဖန်ပဒ်ကို
အခေါင်အရာကမ္မာန်မ ဗဗွဲထေက်ကြိုက်ကောံ ပရေင်ဖောအ်ပြေင်
ဍုင်ဒကောပ် မစိစောန်ကို မွဲအဆင်ခပ် သွက်ဂွံ ပသောင်ကွဲ မွဲဟ်သုတ်
ကမ္မာန်ကမေတ်ဟံ့ မွဲကို ကောံ တောဲဖက်ကို အစီအဇန်
ပသောင်ကလး ကိစ္စသုင်ဂဉုုမာ်တအ်ကိုရောင်။

**ဂကောံမွဲဟ်တအ်ဂ် နှိဒ်ခဝင် ကိစ္စ ဖိုကျင်ဇိုကပိုက်ဗွီဃူသဘာဝ
နူပရေင်ခလိုက်တမ်ရိုဟ် ကိုန်စီဇန် ပရေင်ဖောအ်ပြေင်တအ်ရောင်။**

“ပရေင်ဖောအ်ပြေင်ဂ် ပိုနွံပိုက်မံင်ရကောင် ဆကး ပရေင်စိုဒို
ဗွီဃူသဘာဝပို ကောံ ခပ်သဘာဝ တအ်ဂ် ဟေင် ပိုနွံပိုက်ရောင်။”

ကွးဘ

၁တက္ကသို

နူပိုင်ချင်ရေပ်မွဲ

တွ

ဂကောံမွဲဟ်တအ်ဂ် ဒဒ်ရ ကိုန်စီဇန် ပရေင်ဖောအ်ပြေင်ဖျော်ဖျော်တအ်ဂ်
ပလိုပလတ်ဒးပရေင်ဗွီဃူသဘာဝ ညးတအ်ကို
ဟိုတ်နုတ်ကွအ်ဝါတအ်သုင်စောဲလပ် ပရေင်တိုလ္လီတအ်တု
လိုလ်ကျင်တအ်ဂ် ချံလေပ်ဇိုကပိုက်ကိုပရေင်အခေါင်အရာ
ကကျောန်ဂယိုင်လမျီုညးတအ်ကို နှိတ်မံင်ခဝင်အိုတ်ရ။
အတိုင်ညးဒေသတအ်ဟို တင်ဒ်ခဝင်ဖျော်အိုတ် နူညးတအ်ဂ်
ကမ္မာဏီဖျော်ဖျော်တအ်ဂ် ချံဟံ့ကလင် ရမျာင် နူညးဒေသတအ်ကို
ကာလအလိုအသီ ဖျေံသ္မုတ်သ္မုတ် သွက်ဂွံထွံက်ရပ်ရ

ကိုန်စီဇန်ပရေင် ဖောအ်ဍြေပ်တအ်ဂ် ဝိုင်ဖေက်ဟံကလင် ရမျာင်
ဂကောံညးဒေသတအ်ကိုဟေင်ရောင်။

အတိုင်စိုစွတ်လင်မွဲး ကိုန်စီဇန်ပရေင်ဖောအ်ဍြေပ်ဗွဲမၞိဟ်တအ်ဂ်
နူကမ္မဏီတအ် သိုဟံသီကွီကိုဂကောံ မွိုဟ်တအ်မွဲသ်
ညးတအ်ထွံက်ကျင်မံင်ရပ်ရ။ ထွံက်မံင်ရပ်ရအိုတ်ယျာရောင်။
ဗွဲတေင်တုန် ညးချင်ကွာန်မဟာဇန်တအ်ဂ် ပတပ်ကွိုပ်
ရန်တုအ်ကာကို ပရေင်ကိုန်စီဇန် ထွံက်မံင်ရပ်ရ ဟွံတိတ်ဟတ်လလီ
နကိုတုအ်ချး နွံတန်တံင်ပွဲဒေသမန်တအ်ဂ်ရောင်။
ဂကောံမွိုဟ်တအ်ဂ် ပရေင်ပတိတ်ဟတ်လလီနကို တုအ်ချးဂ်
ဟိုတ်နူလေပ်ပလိုပလတ် ဝီပူသဘာဝမာန်ဂ်ရ ညးတအ်
ဒစိုဒစးကျင်အိုတ်ရ။ စိုန်ဂ်လေပ် သိုအလိုအသီ သိုကမ္မဏီတအ်ဂ်
ပရေင်ကိစ္စတအ်ဂ် ညးတအ် ဟံဗျာပ်လပ်ပွဲစိုတ်အိုတ်ရ။
ဂကောံမွိုဟ်ဂမၠိုင်တအ်ဂ် ပွဲအရာဇက်တံအစီဇန်ကောံ ထွံက်ရပ်ရ
ပရေင်ကိုန်စီဇန်ဖောအ်ဍြေပ်တအ်ဂ် ညံင်ဝံပါလုပ်မာန်
အာတ်မိက်ကျင်အိုတ်ရ။ မဟိုတ်ရောမွဲး
ညးတအ်ညံင်ဝံသိုဝ်ဗွဲမၞိဟ်တိတ် ဒဒ်ပရေင် ဇိုကပိုက်မွဲမွဲသ်တအ်
ကျင်ဇိုကိုဂကောံမွိုဟ်ညးတအ် မာန်ဟံမာန်ဂ်ရ။

တင်စို ကောံ ဝိုင်ဆန္ဒ ပူဂိုနူဂကောံဂမၠိုင်

**ဂကောံမွိုဟ်တအ်ဂ် ကပေါတ်တိတ်နုဂြပ် ညံင်ကလိဝံ ဗွဲမဗ္ဗးမာန်
စွံလင်တင်စိုအိုတ်ရ။**

“ ဂကောံမွိုဟ်တိတ် ညံင်ကလိဝံပရေင်စိုဟ်လလံဂ်
ထေက်ကိုဒေကောန်ပတဲအာ မွဲကရောံမွဲစိုရောင် ”
- သ္ဘာဗု နုပိုင်ချင်ရေင်မွဲတွ

ဂကောံမွိုဟ်တအ်ဂ် တိဝါညးတအ်ကလိဝံလုပ်လျဟ်တအ်ကအ်ဂ်
ဗွဲအတိုအခိုက်ကွာဟေင် ကလိဝံ
ပိုင်ပြီကျင်တောဝ်ဒတောဝ်အဆက်ဆက်တဲ
နကိုတိဝါတအ်ကအ်ဂ်ဟေင် ညးကွာန်တအ် သွပ်မာန်မံင်

သွက်ကမ္ဘောဇနဂယျိုလမျိုအိုတ်ရ်ရ နူကိုကမ္မဏီဇ္ဇေဝ်တအ်
ဆေဝ်ဒပ်ကွေပ်ရေင် သုင်စေတ်တိဝါ ညးတအ် နကိုနယ်မွဲမွဲသတ်
ဂကောံမွဲဟ်တအ်ဒ်မံင်ခေပ်အိုတ်ရေင် သတ်ပွဲ
ဟိုဂးရိုဟ်ရေင်မံင်အိုတ်ရ။ ရံင်ကို တင်စိုတ်လဝ်တအ်မွဲ မွဲတဲကိုမွဲတဲ
ဩန်လုပ်တအ် အောန်စိုတ်ကျင်မံင် အရိုဟ်ဟ်တဲတဲ တိကဝါဂွ
(ရိုင်ရိုင်ကွာန်) တအ်ဂလေပ် ဒးဒုင်ဒုးကျင်အိုတ်ယျုရေင်။ ဥပမာမွဲ
ဂကောံမွဲဟ်တအ် နူကိုတိဝါတိကွအ် တိဂြိုပ်ညးတအ်
မကလိဂွံနူအတိုင်အခိုက်ကွာတအ် မပွဲကို ဆု၊ စင် ကော်
ဖျုန်သတ်ဂြိုပ် (bush meat) တအ် ကပေါတ်နူ ညးတအ် မနွံ
အလေံ ဓံပလုတ်လေပ်အိုတ်ရ။ ကပေါတ်တအ် နူကောန်ကွာန်တအ်
ဓံပလုတ် နဒဒ်ကမ္ဘောဇနဂယျိုလမျိုညးတအ် သွံရာန်ညးညး တဲ
လွီပ်ရာကျင်အိုတ်ကိုရ။ ဟိုတ်ရ်ရ ကောန်ညးညးကွာန်
ဂကောံမွဲဟ်တအ် ဂွံတရ်ဘဝညးတအ် ဂွံထိုင်ဒပ်အာကို ကော်
သွက်ဩန်လုပ် သိုက်နုညးတအ် ဂွံကလိပွဲ ပွဲမတန်တြုန် ညးတအ်
စွံလပ်တင်စိုတ် ဒ်ဒုရ ကပေါတ်နူဂြိုပ်တအ် ဂွံအခေါင်ကလေပ်ဓံပလု
ပွဲမပွဲဇးစိုက်ကွာတဲအိုတ်ပွန်ရေင်။

**ဂကောံမွဲဟ်တအ် မိက်ကို စမြိုင်သ္မိုင်တအ် ကိုတ်တက်ရ၊
ဗွဲတေင်တုန် ဗွဲဒေသ သေုနုချင် ဒွါကွာန်ရဇုဒ်တအ်
မိက်ကိုဂွံညးဆက်စွေံတအ် တတက်ကျင်အိုတ်ရ။**

“ ဂွံအာဘာဂ်လေပ် ညးနိုဟ်နိုဟ်ဟွံမွဲပုဟ်၊ ဂွံတိုန်ချင်ဂ်လေပ်
ဂွံနိုဟ်နိုဟ်ဟွံမွဲပုဟ် ”

-
မဟာဇနိ
နူဂကောံမွဲဟ်မွဲတွ
နူပိုင်ချင်ကျင်ထဝ်

ဂကောံမွဲဟ်တအ် သွက်ကွာန်ဗွဲမဂြိုင်တအ် ရှင်ဂဉ္ဇေကို ကော်
ဘာဗ္ဗောန်လိက်တအ်ကို သွက်ပွဲ ဆက်စွေံဟွံလေဝ်သွာရေင်
ဟိုဂးတအ်ရ။ ဗွဲတေင်တုန် ရှင်ဂဉ္ဇေကို ဘာဗ္ဗောန်လိက်တအ်

နွံတံမံင် ပွဲဌာန်သွော့နုဒေသညးတအ်ဗွဲမလောန်တု
ညးတအ်ဒးအာကျင်မံင် နကိုဂွံင်ဍုန် ပရေံပရေံတအ် အိုတ်ရ။
ပရေင်လေိုက်တမ်ရိုဟ်၊ ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ် ဒုင်ကာမဟာဇန် ကော်
ပရေင်သျှင်ဗျိုန် စမြိုင်သျှင်တအ်ဂှ် မကျင်စိုပ်တအ်ကို ဒှ်တအ်ရီုအပင်
သွက်ဂကောံမွဲဟ်သက်ကအ်မာန်အိုတ်ရောင်။

ဂကောံမွဲဟ် တအ်ဂှ် တံင်ဇေက်ပရေင်ဆက်ဇွောံ အကြာ
ဍုင်ဒကောပ်သျှင်စမြိုင် ရေင်ကျိုင် ပရေင်ကုသန်သွံရာန်
(ရေင်ကျိုင်ကာမစိုပ်) ကော် ဍုင်ဒကောပ် ပရေင်ဇန်ဗဒ် (ထံက်ပံင်)
ပရေင်ဒုင်ကာမဟာဇန်တအ်ကိုရ။ ပွဲဒေသလျှိုင်တအ်ဂှ်
ဂွံင်အကြာကွန်ညးတအ်ဂှ် ဍုန်တံဗွဲမလောန်တု သိုန်မံင်လမက်ဏီတု
ပွဲအခိုင်ကသိုအာကျင်စမွဲး နွံကိုအန္တရာရ။ ဟိုတ်နု ဂွံင်ဍုန်ပရေင်ရ
အခေါင်အရာ ပရေင်ဂယိုင်လမျိုဝ်ညးဒေသတအ်ဂှ် နွံမံင်ကို
ဗွတ်ဗွတ်အပိုင်အခြာတု သွက်ဂွံကုသန် သွံရာန်
ဗွိုက်တိတ်နုဒေသညးတအ်ဂှ် ဂွံင်တရ်အာကျင်တအ်ဂှ် သုင်စောံဟွံဂွံရ။
ပရေင်ဒဒ် ဥပမာ ပွဲအခိုင်ကသိုဗွဲဗွန်ဂှ် ဟိုတ်နုဂွံင်ဍုန်ဂမၠိုင်
လီုလာ်တံင်အိုတ်တု ကောန်ဇုတ်တအ်လေပ် အာဘာဟွံဂွံ
သွာကမောန်တအ်ဇေ် အာကမောန်ဟွံဂွံဗွဲတသိုက်အိုတ်ရ။

**ဂကောံမွဲဟ်တအ်ဂှ် စွံလပ်တင်စိုစ သွက်ဂွံ
အခေါင်အရာကမောန်တအ်အိုတ်ရ။ ဗွဲကျေင်တုန် သွတ်တအ်ဂှ်
ဒှ်သွက်ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ် ပရေင်ပိုန်ဌိုင်တအ်ရောင်။**

ပရေင်ကိစ္စသွတ်တအ် ဟွံမွဲကိုကလောန်ကံဂှ် ဆက်ဒှ်တံင်
ပရေင်ဓဝ်ကုမွဲဟ်တအ်ဏီဗိုဟ်ရ။ ဒဒ်ရ
ဂွံင်တရ်ကမောန်သွက်ကလိဝ်ဩန်လုပ် ဗွဲဗိုန်ဗတ်ကော်
အခေါင်အရာကမောန်နိုဟ်ဟ်တအ် ဂှ်
အောန်တံင်ဗွဲမလောန်ရောင်ဂှ်လေပ် ညးသွတ်ဂကောံမွဲဟ်တအ်
ထံက်ထွေးအိုတ်ရ။ ဗွဲဥပမာမွဲး ကမောန် ကျောန်ဂွံ ဗွဲဗျိုင်တအ်ဂှ်
ကောန်ကမောန်တအ် ဒးကျောန် ဗွဲမညွတ်မြဟ်ကို၊ ပရေင်ဂိုက်ဗွဲ
ကို ကော် ဩန်ဂိတု ကလိဝ် ဗွဲမအောန်အိုတ်ရ။ ဟိုတ်ဂှ်ရ
ညးသွတ်တအ်ဂှ် ဒးဒုင်သွံလုန်ကာ
ပွဲကမောန်ပရေင်ကုသန်သွံရာန်ဂဉ္စုမာ်

မနံကိုပရေင်သြန်ပရဲဝှ်တအ် ညးဒ်ဒ်ဒ်မံင်ခေင်အိုတ်ရ။
စိုန်ဒ်တံသံဂ်ကိုလေဝ် နူအကြာတင်ကော်ဆဲဗွဲမၞိၤတံ
နယ်ကံသောင်ကလး ပြဒ္ဒညာဏအံၤ ကလိဝံမာန်ရောင် သံဝှ်
နွံမံင်ကိုတင်စိုတ်အိုတ်ရ။

ပွဲပရောဒ်ဥပမာမွဲၤ ဂကောံမှိုဟ်တအ်ၤ မပွဲၤကို ဗစိုတ် ကော်
ဆုတအ်ၤ ဟိုတ်နူလေဝ်ထံက်ပင်မံင်
ပွဲကလောန်ဂယျိုင်လမျီုညးတအ်အိုတ်ဂ်ရ
မှိုက်မတ်နူဒေသညးတအ် သွက်ဝှ်ဝှ်ဍုဟ်မး ပွဲမခပ်ယာ ဂ်
ဒ်ကိစ္စစောံအိုတ်ဂ်ရ ညးတအ်မံင်ခေင်အိုတ်ရောင်။ သ္တုာန်နုာ်
ပွဲကိုဒေသညးတအ်ၤ မလေပ်ဖန်ဗဒ်ကိုကမ္ဘာန် ဒေသကို၊
ကမ္ဘာန်ဂယျိုင်လမျီု လေပ်တန်တံ ပွဲမလအ်လတအ်ကို ကော်
ကလောန် ပတေၤစောံစိုတ်ဝှ်တအ်ၤ ဒ်ကျိုင်ပွဲဒေသညးတအ်ကောင်
သံဝှ် ဂကောံမှိုဟ်တအ် စွံလဝ်တင်စိုတ်အိုတ်ရ။ စိုန်ဒ်တံသံဂ်ကိုလေဝ် -
ညးချင်ကွာန်တအ်ဝှ် နွံပွဲကံဒ်ကို ပရေင်အထံက်အပင်
နူအလိုအသီတုဲ သွက်ဝှ်ပသောင်ကေၤ အကောံအရာ
ကိစ္စညးတအ်ဒေသိုဂ်မံင်တအ်ၤ သွတ်ညံင်ဝှ်ချိုတ်ပျိုတ်တုဲ ညးတအ်
မိက်ဝှ်ချပ်ဝှ်သီကိစ္စ ကော် ပါလုပ်ပွဲအရာကောံကိစ္စတအ်ဂ်ရ။

ပရေင်တုင်သွဟ် နူသွာံ ၂၀၁၆ စိုပ် ၂၀၁၈

အတိုင်သွာံတုဲကျိုင်တေံကိုရ
ညးချင်ကွာန်နူဍုာ်ဒေသပွဲတိုၤရးချင်မန်နာနာတအ်ၤ
ဟိုသွးပတိုန်ထွးကျိုင် လဝ် ဒ်ဒ်ရ ညးတအ် မိက်ဝှ်လပဟိုပတိုန် ညးနုာ်
ဓာတ်လလီ ကော် ဇာန်ကိ ပရေင်ဆက်စောံတအ်ရောင်။
ပရေင်တံတက် မွဲဟာန်ကော် ကရေၢ်ဖောအ်ဍုာ်ဂ် စိုန်ရ
နွံကျိုင်မံင်ကိုလေဝ် တင် မနွံ ပွဲကံတအ်ကံၤ ဒ်မံင်အရာ
ညးချင်ကွာန်ပွဲမၞိၤတအ် အာတ်မိက်လဝ်တအ်ဂ်ရ
ပွဲဒေသညးတအ်မံင်ၤ သွက်ဝှ် သိုၣ်လပဟိုပတိုန်ပရေင်
သ္တိုင်စံမြိုင်တအ်ၤ အလိုအသီ ဒေကောံနတ်ပွဲမဝါတ်ဂါတ်တံရောင်။
အကောံအရာ ဂွံင်ညးနုာ်ပရေင်တအ်ၤ
ညံင်ညးတအ်ဝှ်အာကောံနုာ်ကမ္ဘာန်ဝါတ်၊ ဝှ်အာဘာဏ္ဍာန်လိက်ဝါတ်၊
ဝှ်တိုန်ရင်ဂဠု ဝါတ်ၤ သွက်မံင်တင်ခက်ခိုရောင် သံဝှ်

ညးတအ်သောင်ကလးကျင်ရ။ ပါနုက်ဗွန် ဘုန်ဗျိုက်ကျွံ (ဘုန်ဂဗိုက်ဂျိုင်) ဆက်စွေံလပ် ချင်၊ ကွာန် ကော် ချီကမ္ဘောန်တအ်ဂ် နွံမင်ကိုအန္တရဲတဲ ဗွဲတောင် အကြာဥတုဗြဲ ခိုအန္တရဲဂျိုင်တဲရောင်။ မရနက်ကို စါဂ် တင်နွံဗျိုက်ပရေင် ဒင်ကာမဟာဇန် ညင်ရဲ ဘာဗျောန်လိက်၊ ကော် ရင်ဂဉ္စဲတအ်ဂ် လေဝ် ဒးဒင်အာတ်မိက်ကျင်အိုတ်ကိုရ။ ပွဲအခိုင်ကာလ ကော်ခရီတက်ကျာကော် ပုဂ္ဂိုနုဂကော်မ္မိတ်တအ်ဂ် ညးတအ်ဟိုဂးကျင် ဗိုဘာဗျောန်လိက် ကော် ရင်ဂဉ္စဲ ဟံဗွဲမင် ပွဲဒေသညးတအ်ကို ကော် ညးတအ် ဒးအာမင် ဗွဲမသွေံတဲ ဗွဲမဂျိုင်မွဲး ပွဲဂွံလွက်တအ်ဂ် ဒးတတ်ကျော်တဲ ညင်ဂွံဗိုဗျိုင် ဒးအာတ် ဗွဲမဝါတ်ဂါတ်ရ။

ပွဲသွာံတဲကျင်တေံဂ် အခေါင်အရာသွက်ကမ္ဘောန်ဂဗျိုင် ကော် ပရေင်ဟေအ်ဗြေပ်ဂိုန်ဂြပ်တအ်ဂ် ကျွံဒ်မင် အတိုင်ပစ္စုပ္ပန်လျာ်ကအ်ဟေင်ရ။
ပရေင်အခေါင်အရာကမ္ဘောန်အောန်တဲကို ကော် ငျုဟ်လိင် ကမ္ဘောန်တအ်ဂ် ဟိုတ်နုအောန်တဲဗွဲမလောန်ဂ်ရ အကာံအရာတအ်ကအ်ဂွံ ခိုအရာညင်ခရီဟ်ကာ မ္မိတ်တအ် ညင်ဂွံအာကျောန်ကမ္ဘောန်ပွဲ ကိုန်ချင်သ္မိုရေင်ကွေင်ဆက်မတွဟ်ဂး ချင်သေံတအ်ဂ်ရ။ တုပ်ကို သွာံအာတေံရ၊ ဒ်ဒ်ရ ပရေင်စသုင်မင်စံင်တအ် ကျင်ကျင်ကို ကော် ပရေင် ငျုဟ်ဗိုတ်ဟံဗိုတ်တအ်ဂ်ကို ဂကောံမ္မိတ်တအ်ဟိုဂး ကရောတ်မင်အိုတ်ရ။ တွံရဲမန်ဂ် နီသ္မံဗွဲဗွဲမင်ပွဲ ကမ္ဘောန်ဗဗိုတ်ဗွဲမလောန်တဲ ပရေင်ဩန်လုပ်ဗွဲမဂျိုင်တအ်ဂ် နုကိုဗဗိုတ်ကံဟေင် ဂွံမင်အိုတ်ဂ်ရ ညးချင်ကွာန်တအ် အာတ်မိက် အလိုအသီ ညင်ဂွံဒ် ကျင်ငျုဟ်မွဲး ဗွဲမတန်ကြန် ထေက်ကြိုက်ရ။ ခိုကျင်သာံဂ်ဟေင် ဂကောံမ္မိတ်တအ်ဂွံ ပရေင်မင်စံင်ဘဝဗွဲထေက်ကြိုက်ဂ် ကလေင်ကလိဂွံရောင်။ သွာံကအ်ကို သွာံတဲကျင်တေံ ဗိုလိုတောင်တွဟ်ကျင်ဂ်ရောမွဲး တင်ပတပ်ကျိပ် အခိုင်လျာ်ဂ် ဒ်သွတ်တအ်ဟေင်ရ။ ညးချင်ကွာန်တအ် သောင်ကလးတဲ ပွဲကဏ္ဍသွာန်သွဟ်ဂ် ဒ်ဒ်ရ ညးသွတ်တအ်ဂ် ကမ္ဘောန်ဟံဗွဲအိုတ်တဲ ဂဉ္စဲဗျောန် မဏ္ဍကို ဂဉ္စဲချေံတအ်ဂ် ဟိုတ်နုကလိဂွံလောံသွာံဂ်ရ သွတ်တအ်ဂ် သွက်ဂွံဗေံလံ အာဂဉ္စဲဗျောန်ကော် သွက်ဂွံကုသ္မံရန်တအ်ဂ် လောံသွာတ်ရောင်။

ပွမယုတ်ဒေက်တ် ပွဲအရာပရေင် ကမ္ဘောန်ကျော် ပရေင်ပညာဂုံ
ညးတအ်ဒိုတ်ခဝိင်အိုတ်ဂုံရ အာတ်မိက်တိုန်ကိုအလိုအသီ
သွက်ဂွံဖန်ဗဒိုက် တန်ဆွောန်ကွတ်ဂယျိုင်လချီ။
အခေါင်အရာကမ္ဘောန်ညံင်ဂွံခိုဟ်တိုန်ကျော် သွက်သွတ်တအ်
သျှင်ပတိုန်ဘာညံင်ဂွံဒိုက်ကျောန်ရောင်။

အကဲအရာကအ်ဂုံ ချေ့ပွဲအာမံင်တရဲ သွက်ဂွံဒိုက်ကျော်ကိစ္စ
စောဲလံာ်ကိုဂဠုမာ်ကျော် ပွမသွံတြး (တြး) တအ်ဂုံ ဒိုအမိက ဒဒိုရ
ရေင်ကျိုင်ကာ ဗစိုပ်ကို သွာ် ၂၀၁၈ ကအ်ရ။ ပွဲတိုရ်မန်ဂွံ
ပရေင်ဂဠုဝိင် နးပးမံင် တအ်ဂုံရ ကောန်ချင်ကွာန်တအ်ဂုံ
ပွဲလျှိုင်ညးတအ် ဒိုကျိုင်ခဝိင်ကိုပရေင်ဂိုကျီရောင် သာ်ဂွံ ဟိုသွးကျိုင်
အိုတ်ရ။ ပါနုဂ်ပွန် ဟိုတ်နုပရေင်ရာဇဝတ်အမှုတအ် ဂျိုင်ကျိုင်တု
ပရေင်ဗူးဇးညးတအ်ဂုံ ဒိုကျိုင်ကိုဗွတ်ဗွတ် အပိုင်အခြာတု
အာကျိုင်ပွဲပွိုင်ချင်ကိုပွဲပွိုင်ချင်တအ်လေဝ် ပရေင်ဂိုကျီ တအ်
အောန်စှော်ကျိုင်ရ။ အခေါင်အရာကမ္ဘောန်ကျော် ပရေင်ကလိဂွံပညာဂုံ
ဟိုတ်နုကို ဒိုမံင်ကိုဗွတ်ဗွတ်ဂုံရ သွတ်တအ်
ဒးဆိုမံင်ကိုဘဲအန္တရာယ်အိုတ်ယျိုင်ရောင်သာ်ဂွံ ဂကောံမို့ဟ်တအ်
ဒုင်စမံင်သိုင်ရ။ အရာလိုလေဝ်သွက် သွာ်တုကျိုင်ကျော် သွာ်ကအ်
တုဟ်ခြာရောမွဲး ပတဝ်ဂျိုင်ကို သွတ်တအ်တု အကဲအရာလွေင်
အစီဇန်ကိုပညာကုသွတ်တအ်ကို၊ ပရေင်ကူသာန်သွံရာန်
ဥုရမာ်ဂွံအောန်စှော်ကို ဂစာန်ဖအောန်ဖျေံ ပရေင်ဒိုက်ဝါတ်တအ်ကိုဂုံ
နုအလိုအသီ ဝီလိုရပ်ဇုက်တု ဂွံဖန်ကျောန်အာတအ်ဂုံဟောင် ညးဂမ္တိုင်
ပိုတ် ဟိုစတိုင်ကျိုင်ရ။

ပွဲသွာ်ကအ်ဂုံ သွက်ပရေင်ဖှာတ်ဒရေင်ကျော်ပရေင်ညီသွတ်တအ်ဂုံ
ကလေင်မံက်ကျိုင်ပွဲဝါပွန်တု ညးဟိုသို ကို အေန်တာဗျူတအ်ဂုံ
ထွံက်ထွဲဒဒိုရ သွက်တိုရ်မန်ဂုံ ပွဲအဆံင်လျီ နွံပိုက်ဒိုင်ကို
ပရေင်အုပ်ဓုပ် ဗွဲတိုက်ရိုက်ကို ပွမသွက်အိပရဲကို သွာတ်ဖေဝ်ဒရာ
ဒိုအမိက သွက်ဂွံဒိုအာစိုပ် လွေင်ကမ္ဘောန်ပရေင်စိုဟ်လလံာ်ရောင်။
သ္မာင်နုဂ်ပွန် ညးတအ်ဟိုကးတ ပရေင်ဒးညီသွတ်
အကြာဂကောံကောန်ချင်အရေင်တအ်ဂုံကို ကျော်
ပရေင်ပါအဆံင်တအ်လေဝ် ဟံဗွဲကျိုင်မွဲး
ပရေင်ကမ္ဘောန်စိုဟ်လလံာ်ဂုံဒိုကျိုင်သတ်ကွပ်ဇုင်ပွဲဒေန်မံင်ရောင်။

အိုတ်ကျောက်ကို ကိုနီစီဇန်ပရေင်ဖောအ်မြေဝ်ဇွေန်နုဗ္ဗတ်ဗ္ဗတ်တအ်ဂ်
 ပလီပလင်မံင် ပွဲပျူသဘာဝအိုတ် တု ပရောဒးဒ်ခေင်ကို
 ကိစ္စကအ်ဂ်လေဝ် ဒ်အရာတင်ကုဟိုဂးတ ပွဲအခိုင်သွာန်သွဟ်မွဲ
 ဒ်ကျင်ရ။ ကိစ္စပြဒ္ဒညာကအ်ဂ် ချဲဗ္ဗဗ္ဗာမံင် ပွဲအရာ
 သီကီချပ်ဂွန်ကိုဂကောံမှိုဟ် ဒွဲပရေင်ဖောအ် မြေဝ်တအ်
 ကျောန်မံင်တအ်ဂ်ရောင်။ အတိုင်ဂလ္လာန်ညးတအ်ဟိုမွဲ
 ဂကောံမှိုဟ်ညးဒေသတအ် ဝံ မိက်ဝံပါလုပ်
 ပွဲအရာဖျေတ်တင်ဂုဏ်သွာတ်တု မိက်ကိုတ်ညးတအ်
 ကလိဝံဂုဏ်ဖို နုကီရိုဟ်ကွက် သယံဇာတတအ်ရ။ သ္ဘာင်နုဂ်ပွန်
 ကိုနီစီဇန်ပရေင်ဖောအ်မြေဝ်တအ် ဝံ လေဝ်ပလီပလင်ကျေဝ်ပွဲပျူသဘာဝ
 တု ညံင်ဝါဗ္ဗတအ် ဝံကျောန်စဟံဝံဂ်လေဝ် ဖိုပရေဒးဇီကပိုက်ပွန်ရ။
 ပွဲကိုသွာ်ကအ်ဝံ ပွဲတျီရးမန်ဂ် အစီဇန် ကိုနီဗျီစီသင်လောန်ဂ်
 လဇထောံတု သွက်ဝံပတိတ်ဇုက်လလီ နုကီတုအ်ချးဂ် ပွဲတျီရးမန်
 စချီဒရောင်မံင်ရ ။ ပုဂ္ဂိုလ်ဂကောံမှိုဟ်တအ်လေဝ် ဟိုတ်နုသုင်စေတ်
 တုအ်ချးတအ်ဂ်တု ပရေင်ပွဲပျူသဘာဝ ဒးလီလာ် တအ်ဂ်
 ဟိုဂးထွက်ပတိုန်အိုတ်တု ကုအလိုအသီလေဝ် သွက်ဝံဆေဝ်ဒင်ကျေ
 ပရေင်လီလာ်တအ်ဂ် ဒးဂရေင်ဗွီ အာတ်မိက်ရောင်။

တင်တောင်တုဟ်ခြာ န ၂၀၁၆ စိုပ် ၂၀၁၈ ဂမ္ဘိုင်

ဝံဆိုညာတ်ကျင် တင်တောင်တုဟ်ခြာမဒ်အဓိက နုသွာ်ဗွဲဂျိုင်တအ်ဂ်
 ပွဲစိုတ်အိုတ်ကျင်ပွဲလတူလေဝ် ကမ္ဘောန် ပရေင်စိုဟ်လလံတအ်ရောင်။
 ပွဲသွာ်တုကျင်တေံဂ် နုအခိုင်ကာလလေဝ်ကမ္ဘောန်စိုဟ်လလံ
 ထွက်ကျင်ရပ်ရံရံရ ဂကောံမှိုဟ်တအ်ဂ် ပရေင်သွစုတ်သဗ္ဗီ
 ပွဲအကာ်အရာပရေင်တတက် လွာ်ခိုဟ်ဂ်အိုတ်ရ။ အလိုအသီလေဝ်
 သျှင်ပတိုန် ဆေင်စပ်ကိုနယ်ကဲဝံင်တရ ဒးပလေဝ်ပလေတ်ဂမ္ဘိုင်တု
 ပွဲကျောန်တသ်ဝံင် ဒ်တလေဝ်ကမ္ဘောန်စိုဟ်လလံ မအံင်ဇူးမဲတု
 ချဲလေဝ်ဇွေန်ညှင်ကိုတင်ဗွီ ပွဲကိုလေဝ်ကမ္ဘောန်တအ်ကံင်ရ။
 စိုန်ဒ်တသ်ဂ်ကိုလေဝ် ပွဲသွာ်ကအ်ဝံ ပြင်သွာ်ကျေ
 နုလေဝ်ကမ္ဘောန်ကအ်တု ဂကောံမှိုဟ်တအ်လေဝ် တင်ဗွီစ
 ပွဲလတူလေဝ်ကမ္ဘောန်ပရေင်စိုဟ်လလံ တအ်ဂ် အိုတ်အးအာရ။
 ကမ္ဘောန်ကအ်ဝံ ဒ်အာကမ္ဘောန်ဆစိုတ်သွက်ညးအဆံင်သျှင်လတူ

ကိုန်ချင်တေဟောင်ရောင်။ ထပ်တဲ့ပွန်
 စပွန်အခိုင်ထွက်စွတ်တဲဒေါပန်ပော်တိုက် ပရေင်စလာဘ်ဗဇ်ကျော်
 ပရေင်ကူသွဲရာန်ဂဉ္ဇေချဲ တအ်ဂ် ဗိုလိုၣ်ကျိုင်ကျိုင်ကို၊ ပရေင်စိုတ်လုပ်စ
 သွက်ဂွံမံင်ဗွဲမစိုတ်လလံ နူအဆင်ပဋိပက္ခတအ်ဂ်လေဝ်
 ဂကောံမှိုဟ်တအ် ထောံကျော်တင်စွီ ပွဲလတူဖော်ဓါဂ်အိုတ်ရ။
 သွက်ဂွံသောင်ကလးတဲကိစ္စကအ်မာန်ဂ် အလိုအသီဂ် ဒးကွတ်
 တင်လညာတ်၊ ကသပ် ကော် ရမျာင်
 နူဂကောံမှိုဟ်အဆင်သွပ်သွိုင်တအ်ဂ်တဲ
 နူကွာဟံဂွံတိုန်စိုပ်ကောံခရီသီကွီပရေင်စိုတ်လလံဂ်
 ဒးကိုညးတအ်သွတ်သွတ်ကိုရောင် သာ်ဂွံ
 ကိုကျိုင်ကသပ်ကုအလိုအသီရ။ ဆက်တဲ့ပွန် ပွဲသွာ်ကအ်ဂွံ
 ကောန်ချင်ကွာန်တအ်ဂ် ပါ်ကျိုင် ပွဲအရာကိစ္စ (ဒေါပန်ပော်အလိုချင်)
 NCA နူ ဖော်ချင်မန်တို (NMSP) ဗွဲဟာန်ကျော် ပရေင်သီကွီ ၂
 သာ်မတွံဂး တင်ညီညွတ် ကော် တင်သီကွီကောန်ချင်အရေင်တအ်ရောင်။
 ပွမသွတ်သာ်ဂွံဂ် နူကိုလွာ် ဂကောံမှိုဟ် ယဝ်ရ ဒးရံင်မွဲး နှိတ် လင်္ဂါဇိုင်
 လွာ်မိုဟ်ရောင်။

ကိစ္စတင်တွဟ်ခြာမရနက်ကို ၂ ဂွံတုန်
 စိုန်ရပရေင်ပန်ပော်ပွဲဒေသညးတအ်ဂ် ဟံမွဲရကိုလေဝ် အတိုင်
 ပရေင်ဆိုဂဗညးတအ် အတိက်တေမွဲး ပွပဋိပက္ခကျိန်ကျိုင် ဗွဲမပြဟ်ကို
 ကော် ပရေင်လေ့င်ကမ္ဘောန် စိုတ်လလံ ဟံဗိုန်ခိုင်ကျိုင်တအ်ကအ်ဂ်
 လေဝ်သွက်ညးတအ် ညိုင်ဂွံခိဗိုင်အိုတ်ဂ်ရ ဂကောံမှိုဟ်တအ်ဂ်
 သွက်ပရေင်ဂိုကျိညးတအ်ဂ် ပရေင်ဒုင်စသိုင်ပြင်သွာ်ကျိုင်အိုတ်ရ။
 ဒဒ်မံင်ခိဗိုင်တအ်ကအ်ဂ် ပွဲကမ္ဘောန် ပရေင်ပိုန်ပြင်ညးတအ်ကို
 အခေါင်အရာ ပွဲပရေင်ကမ္ဘောန်ဂယျိုင်လမျီုတအ်ကို
 ပရေင်ချီဒရာင်ညးတအ် အိုင်ဇိုင်ကျိုင် နှိကျိုင်နကိုဗွတ်ဗွတ်ရောင်
 သာ်ဂွံ ဂကောံမှိုဟ်တအ် ပတေံဇော်လပ်စိုတ်ရ။ မဟိုတ်ရောမွဲး
 ဟိုတ်နူညးတအ် ဒးသွတ်သွတ်မံင် အခိုင်လို ဟန်ထပ်ဒ်ကျိုင်ဂ်ရောင်။
 ပရေင်ညိုင်ဝတ်စိုတ်လလံဂ်
 ဒွဲဒုင်သွိုင်နူကိုပရေင်ပတေံဇော်စိုတ်ကျော်ညးသွာ်ရောင် သာ်ဂွံ
 ဂကောံမှိုဟ်တအ် ပတေံဇော်လပ်စိုတ်တဲ ဒဒ်ရ
 လေ့င်ကမ္ဘောန်ပရေင်စိုတ်လလံ သုင်ဇေတ်ဟိုက်

ပွဲခွဲသျှင်ပတိုန်ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ်တံတက်
 ပရေင်ပိုန်ဂြပ်ကောန်ဂကူတအ်ရောင်။
 တင်တွေင်တုဟ်ခြားလက္ခရ်အိုတ် (ဝါ) မရနက်ကို ပိတ်တုန်
 ပွဲမဒုတ်ခဝိင် ပွဲပရေင်အခေါင်လုပ်ဂြိပ် တအ်ဂိုတ်
 သွက်ဂွံပတိတ်ဗွက်သတ်ဆုသတ်ဒုန် ကောံ
 ဒွါဂဋေင်ကွဲစစတအ်ရောင်။ မဟိုတ်ရောမွဲး တိက္ခာအ်ဝါ လျီတအ်ဂိုတ်
 ဒးဒုင်ဒပ်ကျင်လပ်နကို ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ်ကမ္မဏီတအ်တု ညးတအ်ဂွံ
 ဝံလပ် အထံက်ဂလာန်နူအလိုအသီတအ်ရ။ တိဉ်တအ်ကအ်ဝံ ဒဒ်ရ
 သုင်စောကျင်တိုကျင်ကွအ် အတိုင်လွေင်အခိုက်ကွာတု
 ညးကွာန်တအ် ဒးသွပဓာန်မံင်သွက်ပရေင်စသုင်ညးတအ်ဂိုတ်
 ဒးဒုင်ကိုကာ ကုကမ္မဏီတအ်တု အကာအရာကအ်ဝံ
 သွက်ဂကောံဗွိဟ် ညးမဒးနီသံဃဗ္ဗာမံင် ပွဲလတူဩန်နကွအ်ဝါ
 တအ်ဂိုတ် ဒ်တ ပရေင်ဖိုကပိုင်ဇ္ဇော်ဇ္ဇော်ဗွဲရ။ ညးချင်ကွာန်မဟာဇန်တအ်
 စိုစလပ်ဂိုတ် ဒဒ်ရအလိုအသီဝံ ရံင်စံင်သောင်ကလးကို
 ပွဲလတူကိစ္စတအ်ကအ်ဂိုတ် သွက်ကမ္မောန်ပရေင်စသုင်ဂယိုင်လမျီု
 ညးဒေသ တအ်ဂိုတ် ညးဒေသတအ် ကလေင်ဝံပိုင်ဗြီ
 ဝိုက္ခာတေပွန်ကောင်သတ်ဝံ ဂကောံဗွိဟ်တအ် စိုစလပ် သတ်ဝံအိုတ်ရ။

တင်ကိုကသပ်ဂမ္တိုင်

ဗြဲကြံနုပါဝါတင်ဆိုဂဗညာတ်လပ်ဗွဲတွေင်တအ်ဂိုတ်
 ကောံဂကောံမိတ်သဟာ်ဂမ္တိုင်တအ်ဂိုတ် CPCS တိုန်စိုပ်ကျင် နကို
 ဂလာန်တင်ကိုကသပ်အတိုင်ဗွဲသွက်ကအ် သွက်အလိုအသီချင်ဗွဲ၊
 ဒပ်ဟွန်ဗွဲ၊ ဂကောံညးရပ်လွဟ်ဟံသောင်ကိုအလိုအသီ၊
 ဂကောံမဟာဇန်ညးချင်ကွာန်၊ ဂကောံအလိုအသီဟံသောင် ဂမ္တိုင်
 ကောံ ဂကောံအလိုအသီဟံသောင်နွဲးတိဂမ္တိုင်တအ်ဂိုတ်ရ။

ဗစိုပ်အလိုအသီကိုချင်ဗွဲ

- အလိုအသီကောံ ဒပ်ဟွန်အလိုအသီတအ်ဂိုတ်
 ထေက်ကိုဒးဂိုတ်ဂစာန်သွက်ဝံဖန်ဗဒ် ပရေင်လညာတ်

ပရေင်စိုဟ်လလံ အလုံမွဲကွီုနီုချင်ဂ်ရောင်။

နဲကဲသွက်ဝံကွေန်မွဲဂ် ညအံဂ်

သွက်ဝံပဗိုန်ကိုတင်စွေန်ပျင်စွေန်ထွေး

ဒဒက်တ်ကိုပရေင်လိက်ကသုက်ဒေါပန်ဟော် ကော်

တင်လိက်ကသုက်

တုပ်စိုတ်ဒေါပန်ဟော်သိုဓါလွာ်ဂ်ဒေးဒွေတ်ဗက်ကော် ဒေးသွရေၣ်

သော်ရ်ရောင်။

- အလိုအသီကော် ဂကောံရပ်လွဟ်တအံဂ်
ထေက်ကိုဒေးပါပရအံ တင်နင်ကော် ဂကောံမဟာဇန် ကော်
ဂကောံမွိုဟ်တအံ ဗွဲမဗိုန်ရောင်။ တင်နင်တအံကအံဝံ
တင်သောင်ကလး လွင်ကမ္ဘောန်စိုဟ်လလံကော်
ပရေင်တ်တက် ပရောသီကွီုလပ် ပရေင်စိုဟ်လလံ
တအံဒေးပါကိုရောင်။ နူဂ်မွဲအဆံင် ကိစ္စ ပိုင်ပြီု ပွဲဒေသ ကော်
လွင်ကမ္ဘောန်ပရေင်စိုဟ်လလံ ထပ်ပတိုန်ထွေး
ဂလိုပ်ပတိုန်လပ်တအံဂ် အံင်ဇူးမာန်မံင်ရောင်။ ကိစ္စဇွေတ်
ဗွဲမတုပ်သွဟ်တအံဂ် တင်နင်ကိစ္စတအံကအံဝံ
ဒေၣ်လေပ်ဖအောန်ကိုတင်စိုဗဟံသေင်ကို နမတ်တအံဂ်
ဖအောန်ကိုမာန်တဲ တင်နင်ပရိုင်ဟံကွေးမး (ဟံကွေးဖူး)
တအံဂ်လေပ် သောင်ကလးကိုမာန်မံင်ရောင်။

- အလိုအသီဝံ ထေက်ကိုဒေးဣာ်နယ်ကဲ သွက်ဝံစုတ် ရမျာင်၊
လစွဲစိုတ် ကော် တင်လညာတ် ဂကောံမွိုဟ်

ပွဲကိုလွှဲကမ္ဘာန်ပရေင်စိုဟ်လလံတအ်ဂ်ရောင်။
 အလိုအသီဝံ ပရေင်စပတမ်သီကွီကောံ CSOs တအ်ကို
 ကောံ ဂကောံမှိုဟ်တအ်ကို ဒုင်သွိုင်ကိုလတူပရေင်
 ကိစ္စလွှဲကမ္ဘာန်စိုဟ်လလံ။
 ပရေင်ဆေင်စပ်ကိုပရေင်ဖောအ်ဗြေပ်။
 ပရေင်ပိုန်ဍုင်မှိုဟ်ကောံ ပရေင်အုပ်စုပ်မှိုဟ်တအ်ကို
 ထေက်ကိုဒးသွရောင်။ အရာတအ်ကအ်ဝံ
 ခေံမလေပ်ဗပိုန်ကို ဒက်ပတန် ပရေင်ခရ်ပတုံ ကောံ
 ဂကောံမှိုဟ်တအ် ညးမပါလုပ်ဗွဲမဍုင်တအ်ဂ်ရောင်။

- အလိုအသီဒးသွိုင်ပတိုန် ပရေင်ခလိုက်တမ်ရိုဟ်
 ကောန်ဂကူ ပွဲအရာသွိုင်ပတိုန်ဒုင်ဒကေပ်ကောံ
 အစောန်သတ္တိသုင်စေံ ပရေင်ဒုင်ကာမှိုဟ်တအ်ကို
 ညံင်ဝံသွကို ဗွဲအဲပရဲ ပွဲဘာဗွေန်လိက်။ ရှင်ဂဉ္ဇဲ ကောံ
 ဒွါဒေသရးဇနးပိုဒ်တအ်ဂ်ရောင်။ ပါနုဂ်ပုန်
 သွက်ဝံကိုတန်ဗွေန်အွာမွေံမန်
 သွက်ဝံဗွေန်ပွဲဘာသာညးတအ်လေပ် ပါလုပ်ရောင်။
- အလိုအသီ ဒးသွတ် ပရေင်ဖောအ်ဗြေပ်
 ပွဲအရာဖအောန်ဖျေံပရေင်ဒိုက်ဝါတ်
 နကိုမဟာဗျူဟာဗွဲမလဲလးကို
 အခေါင်အရာကမ္ဘာန်ကောံ အခေါင်အရာ ဂယိုင်လမျီု
 သွက်ညးဍုင်ကွာန်ဂမၠိုင်တအ်ကို ဒှ်ကိစ္စ
 ဒးသွက်ဗွဲကိုပ်ကွာရောင်။ ကိစ္စကအ်ဝံ အစီဇန်သွက်ဝံ

သျှင်ပတိန်ပရေင်ခလိုက်တမ် ရိုဟ်
 ပွဲအရာသျှင်ပတိန်ပရေင်တိုလီတု ပတိတ်ကပေါတ်ဗွိုက်
 နူကိုဒေသရးဇနးပိုဒ်တအ်လေဝ် ဒးပါလုပ်ရောင်။
 ပွမသျှင်ပတိန် ပရေင်ခလိုက်တမ်ရိုဟ် ပွဲ
 ရှင်စက်ညးဒေသမဂးဂှ် ဒဒ်ရ သျှင်ပတိန် ကပေါတ်ဗွိုက်
 အဆံင်ဍုင်ဒကေဝ်သျှင် နူ ဗွိုက်အပြော် (ကုန်းကြမ်း)
 ဒေသတအ်ဂှ်ရောင်။ သိုင်ပတန် ဗွင်ဖျာဗွဲမဂှ်
 သွက်ဂွံသျှင်ပတိန် ပရေင် အခေါင်အရာ
 ကုသန်သွံရာန်ဗွိုက် ကောံ သွက်ဂွံထိုင်ကြပ်တ်
 ငျုဟ်မးဗွိုက်သျှင်တအ်ဂှ်တု
 သွက်ဂွံဖအောန်ဖျေုကိစ္စပတိန်ငျုဟ်တအ်ဂှ် (ဝါ)
 သွက်ဂွံယုအ်ဖျေုငျုဟ်ကိုရောင်။ ညံင်ရဲဗိုန်ကောံသ်ဗွိုက်
 ဒဒ်ရ ငျုဟ်မးပရေင်မံင်စံင်ကောံ လှဲလုပ်တအ်ဂှ်
 ဒးဗွိုက်ပရေင် ရုန်ဂစာန်သွမာန်ပွဲကို စုစသုင်ကောံ
 ပရေင်သိုင်သ္မိဋ္ဌာန်တအ်ရောင်။ အိုတ်ကောတ်ဂှ်
 အလိုအသီဂွံ တန်ဗွေန်ပရေင်ဂယျိုင်လမျိုင်
 ဒးစီဇန်ကိုထေက်တု ပွဲကိုလိက်ဘာသာ
 ဗွေန်မံင်ပွဲဘာတန်တအ်ဂှ် ဒးကိုအဲပရဲကို ဘာသာ ဒဒ်ရ
 ညံင်ကလိဂွံ ပရေင်ကမ္မာန်မဆေင်စပ်တအ်ရောင်။
 • အလိုအသီဂှ် ထေက်ကိုဒးသျှင်ပတိန်ဍုင်ဒကေဝ်
 စမြိုင်ဂွံင်ဍုင်နပွမသိုင်ခွဲတ် ဂွံင်ကောံ ဒဒ် မနွံ
 ကိုဍုင်ဒကေဝ်ကို သွက်ဂွံသျှင်ပတိန်

၌င်ချာန်ကျွန်ကျွန်လပ် တဲ့တဲ့ဂမ္ဘိုင်တအ်ဂ်ကို ရောင်။
(ပွဲအရာသိုင်ခွံသတ်) အလိုအသီဂ် ထေက်ကို လးဝှံင်
ဒးကိုအဲပရဲ ပွဲဒွဲဒေသ ရးဇးပိုဒ်တအ် သွက်ဝှံဆက်စွောံ
ပွဲချင်ဇော်တအ် ဗွဲမလောဲသွာကို ရှင်ဂဉ္ဇဲ ကောံ
ဘာဗွောန်လိက်တအ်ကို ဒးသိုင်ခွံကိုရောင်။

- အလိုအသီဂ် ထေက်ကိုဒးသွဗွဲမချိုတ်ပျိုတ်
ဗွဲမဗိုန်ဗတ်ပွဲအရာ ထွက်ရပ်ရဲသွာဝှံဥပဒေ အခိုင်ကာလ
တိတ်သုင်စောဲသယံဇာတကောံပရေင်ထိုင်ဒ်တ်
ရေင်ကမ္ဘောန်ကွတ်စက်တအ်ဂ်
တင်နင်ထေက်ကိုပါဂမ္ဘိုင်တအ်တုန် -
  - ဒဒ်ရ ပ္ဍဲပုဉ္ဇံသဘာဝတအ်ဂ် စိုဒ်ဂ်လပ်တဲ့တဲ့ကို
ဂကောံမှိုတ်တအ်ဂ် ဟံဒ်အန္တရဲ နူ ပရေင်ဇီကပိုက်
ကိုန်စီဇန် ပရေင်ပရေင်ဂမ္ဘိုင်တအ်ဂ်ကို သတ်ဝှံတအ်ဂ်
သွးသွတ် ညံင်ဝှံချိုတ်ပျိုတ်ရောင်။
  - ပရေင်ကွးဖူးကောံ ပရေင်ဒင်လျိုင်တအ်ဂ် ဒးနွံပွိုက်တ်
သွက်ဝှံ ဒက်ပတန်ကမ္ဘောန် ပရေင်ပိုန်ဂြပ်၊
လွင်ကမ္ဘောန်လိက်တမ်ရိတ်ကောံ
ပရေင်ပကတ်ပကောင်တအ်ရောင်။
  - ပရေင်ဗွဲဇော်ကောံ ပရေင်ဇုဟ်လ်မရံဂပ်တအ်ဂ် သွက်
ဂကောံမှိုတ်ဒးဒင်ကျ (ဒးဒင်ဆောံလေင်) တအ်ဂ် နူကို
ကိုန်စီဇန် ပရေင်ဖောအ်ဪဝှံတအ်ဂ်
ဒးဒင်စက်ကိုရောင်။

- ကိုနီဖီဇန်ပရေင်ဖောအ်ဍြေပ်တအ်ဂ် ထေက်ကိုဒီးဒိုဂုဏ်ဖို
သွက်ညးဒေသ ပွဲအရာ အခေါင်အရာကမ္ဘောန် ကော်
ဩန်လုပ်ညးတအ်ရောင်။
- ပရေင်ဖိုဖိုကပိုက် ထေက်ကိုကျိဒ်ကျင်မာန်
ပွဲကိုပွဲပွဲတအ်ဂ် ဒီးချပ်ဂွန်တ သွက်ဂွံသောင်ကလး
နပရေင်ကတ်လုတ်နဇိုင်နတ်၊ ပွမသွတ် သုတေသန
ကော် ပွမသီကီပွဲပုပ်ကော် ဂကောံမှိတ်တအ်ဂ်ရောင်။
- အလိုအသီဂ် ထေက်ကိုဒီးတင်ဇေက်နယ်ဗျူဟာ မစိုပ်တရံ
သွက်ဂွံပသောင်တ ကိစ္စ
ပြဒ္ဒညာဂဉ္ဇေမာ်ဗျာပ်တြးမံင်တအ်ဂ်တဲ နကိုဗိုပြင်နဲကဲ
ဗွဲမဂိုကျိဂ် သွက်ဂွံကလေင်လွီပရာ
ညးသုင်ဇေတ်လပ်ဂဉ္ဇေတအ်ဂ်ရောင်။ အလိုအသီဂ်
ထေက်ကိုဒီးကျောပ်ရင် ဒီးသွသတိ ပွဲအရာ နဲကဲတိုလွီ
ဂွံတန်တအ်ဇာန်ဂွိုင်သေ့ သွက်သွာဂူဝါဗုတအ်
ဒီးတန်တမံင်ပွဲလတူ ပရေင်တိုတုံဘိုင်တဲ
ဒီးဂယျိုင်လမျီုညးတအ်ရောင်။ ထပ်တဲပွန် -
အလိုအသီဂ်ထေက်ကိုဒီးဗဗိုန် ပရေင်ထွံက်ရုပ်ရံ
ဗွဲမဗိုန်ဗတ်ပွဲသွောပ်ကော် သွက်ဂွံသွဗဗိုန် ဒဒိရ
ကိစ္စတအ်ကံဂ်
ပါဗျောပ်ပွဲပရေင်သီကီပရေင်ဗိုဟ်လလံတအ်ဂ်ရောင်။
သွာင်နုဂ်ပွန် - အလိုအသီဂ် ကော် ဂကောံမှိတ်တအ်
ထေက်ကိုဒီးကျောန်ပတဲ ဗွဲမစုက်လုက် မွဲကရောမ်မွဲစွဲညး

မန္တ ကိုအလို ကော် ဂကောံတွဟ်ဟ်တအ်
သွက်ဝံသောင်လွဲးကိစ္စတအ်ကအ်ရောင်။

ဗစိုပ်ဒပ်ပွာန်အလိုအသီကော် ဂကောံရပ်လွဟ်ကောန်ချင်အရောင်ဂမ္တိုင်

- နူကိုဒပ်ပွာန်အလိုအသီဂံထေက်ကိုထွဲး ကတိကဝတ်
သွက်လွင်ကမ္ဘာန်စိုဟ်လလံ နပွမဖအောန်ဖျေံ
ပရေင်ပကိုပရပ် ပွဲးကချေင်ကော်
လွင်ဒိုဟ်သွက်ကျာတၞိရးသံတအ်ဂံတဲ ဒဒ်ရ
ဖအောန်ဖျေံပရေင် ဗွတ်ဗွင်မံင်ရေင်ညွအ် (တင်းမာမူ)
တအ်ဂံတဲ ဒ်တ ပွမဖအောန်ဖျေံပရေင်ဖေက်လကိုတ်
ကုညးဂကောံမိုဟ် ပွဲတၞိရးမန် မွဲဟာန်ကော်
အလုံမွဲကွီုန်ချင်ဗွာကိုရောင်။
- ဂကောံရပ်လွဟ်တအ်ဂံ ထေက်ကိုဒးပံင်တောဲကော် (ညး
မန္တ အလို) အလိုအသီ ပွဲအရာညးတအ်ဖအောန်ဖျေံမံင်
ပရေင်ကုသာန်သွံရာန်ဂဉ္ဇေမာဲ ပွဲတၞိရးတအ်ဂံကိုရ။
ယဝ်ဒ်သံဂံမွဲး ပရေင်ဂဉ္ဇေမာဲဗျာပ်တြးမံင်တအ်ဂံ
ဖအောန်ဖျေံကွဲမာန်မံင်ရောင်။

ဗစိပ်ညးမချီဒရာင်မံင် ပရေင်မဟာဇန်ဂမ္တိုင်
(ဂကောံမဟာဇန်ညးချင်ကွာန်ကောန်ဂကူဂမ္တိုင်၊
ဂကောံအလိုအသီဟံသေင်ဂမ္တိုင် (အဗွဲချင်)၊
ဂကောံအလိုအသီဟံသေင် နူချင်ဂွးတိနာနာ (ဂွးတိ) ဂမ္တိုင်

- ဂကောံမဟာဇန်ညးချင်ကွာန်တအံင်ကို ကောံ
ဂကောံအလိုအသီဟံသေင်နူဂွးတိတအံင်ကို
အးနွံပွက်ကိုကျောန် ဗွဲမဗွဲကိုမဟာဗျူဟာကောံ
အလိုအသီဗဟို ပွဲအရာသျှင်ပတိုန် ပရေင်ဒုင်ကာမဟာဇန်၊
ပရေင်ပညာ ကောံ ပရေင်ဖအောန်ဖျေံ
ပွမဒိုက်ဝါတ်တအံင်ရောင်။
- ဂကောံမဟာဇန်ညးချင်ကွာန်အလုံအိုတ်သိုတအံင်
ထေက်ကို ပါလုပ်၊ ပံင်တောံ ကောံ ပါပရအံင်တင်နင်
ပွဲလျှုပရေင်အစီဇန်ချီဒရာင်ဂမ္တိုင်တအံင်တဲ
အတိုင်ပရေင်စွံပတန် ဗွဲမတွဟ်ခြာဗွတ်ဗွတ်မချံစုတ်ကောံ
ပရေင်ရန်ဂစာန်တုပ်သွဟ် ပွဲကိုပရေင်ပွိတ်ဖြဟတ်
လျှုကမောန်ညးတအံင် အာစိပ်ဒတဲ ဗွဲမဂ္တိုင်တအံင်ရောင်။

တင်စွဲစုတ်မ္တိုင်

ပွိုင်ချင်ဂမ္တိုင် - ပွိုင်ချင်စီကလေင်၊ ပွိုင်ချင်ကျာ်မြဟ်၊ ပွိုင်ချင်ရေင်၊
ပွိုင်ချင်သဇာန်၊ ပွိုင်ချင်ကျာ်ထဝ်

ပရေင်ဟိုဂးတက်ကျာ်အလုံအိုတ်သို - ၉၀ ခွဲ၊

ညးမပါလုပ်အလုံအိုတ်သို - ၂၇၀ တွဲ

ဘာသာသုင်စောံ ပွဲအရာဟိုဂးတက်ကျာ်သွာန်သွဟ် - ဘာသာမန် ၊
ဘာသာဗုဒ္ဓ

အာယုက်	
နူ အာယုက် ၁၀ - စိုပ် ၂၀	၃၀ တွ
နူအာယုက် ၂၁ - စိုပ် ၃၀	၁၀၇ တွ
နူအာယုက် ၃၁ - စိုပ် ၄၀	၄၅ တွ
နူအာယုက် ၄၁ - စိုပ် ၅၀	၃၃ - တွ
နူအာယုက် ၅၁ စိုပ် ၆၀	၂၇ တွ
နူအာယုက် ၆၁ စိုပ် ၇၀	၁၈ တွ
အာယုက်တွက်ဟ်ဂမၠိုင်	၁၀ တွ
အပံင်သိုဖအိုတ်	၂၇၀ တွ

ပိတောင်လိင် (ဂျာန်ဒါ)	
မိတ်တြဲ	၁၅၀ တွ
မိတ်တြဲ	၁၂၀ တွ
အပံင်သိုဖအိုတ်	၂၇၀ တွ

တောင်အတောင်ဂကူ (ကောန်ချင်အရေ)	
ကောန်ဂကူမန်	၁၇၁ တွ
ကောန်ဂကူဗွာ	၂၇ တွ
ကောန်ဂကူကရေင်	၃ တွ
ကောန်ဂကူပအိုဝ်	၉ တွ
ကောန်ဂကူတွက်ဟ်ဂမၠိုင်	၆၁ တွ
အပံင်သိုဖအိုတ်	၂၇၀ တွ

ပရေင်ပညာ	
အဆင်ပညာဟုံမွဲ	၁၀ တွ
အဆင်တန်မူလ	၈၀ တွ
အဆင်တန်ဒေါင် (၆ တန် - ၈ တန်)	၇၀ တွ
အဆင်တန်သျှင် (၉ တန် - ၁၂ တန်)	၁၂ တွ
အဆင် တက္ကသို	၅ တွ
အဆင်ပညာတွက်ဟ်ဂမၠိုင်	၉၃ တွ
အပံင်သိုဖအိုတ်	၂၇၀ တွ

ကမ္ဘောဇကယျိုင်လမျီု	
သွာဗုဂမ္ပိုင်	၁၆၀ တွ
သွာကမ္ဘောဇပရန်ဂမ္ပိုင်(သွာကမ္ဘောဇသိုင်ခွံဂမ္ပိုင်)	၁ တွ
သွာဝပုဂ္ဂိဂမ္ပိုင် (သွာဝီသကင်ဂမ္ပိုင်)	ဟံမ္မဲ
ညးဒီကွီစက်ဂမ္ပိုင်	ဟံမ္မဲ
သွာဒ်အလိုအသီဂမ္ပိုင်	၁၄ တွ
ဗြဲမိမိန်ဂမ္ပိုင်	၁ တွ
ကချိပ်ညှိပ်ပရေင်ဘာသာဂမ္ပိုင်	၄ တွ
သွာကမ္ဘောဇဂမ္ပိုင်	၃၆ တွ
အ္ဘာအ္ဘောဇလိက်ဂမ္ပိုင်	ဟံမ္မဲ
ကွးဘာတက္ကသိုလ်ဂမ္ပိုင်	၄ တွ
သွာဇိင်စက်ဂမ္ပိုင်	ဟံမ္မဲ
ကုမိ	ဟံမ္မဲ
ညးကလောန်ကမေတ်ဟံမ္မဲ	၅၀ တွ
အပံင်သိုဖအိုတ်	၂၇၀ တွ

အကဲအရာပရေင် ဗော်အိန်ထံင်	
စေံဒွဲတု	၁၇၀ တွ
ဟံစေံဒွဲကီ (မိုဟ်ပဠး)	၄၀ တွ
မိုဟ်တူဟ်ဂမ္ပိုင်	၆၀ တွ
အပံင်သိုဖအိုတ်	၂၇၀ တွ

ဘာသာရှေံသေံ	
ဗုဒ္ဓဘာသာ	၂၁၅ တွ
ဘာသာ ခရေတ်ယာန်	၃၀ တွ
ဘာသာတူဟ်ဟ်	၂၅ တွ
အပံင်သိုဖအိုတ်	၂၇၀ တွ

Mon Women Network – The Mon Women Network was formally formed in 2011 to represent all Mon women through events and activities that promote their equality and increase their participation in community-level and political decision-making. Through discussions, community projects, collaborations with civil society groups and political organizations, and advocacy activities, MWN hopes to identify solutions to the problems facing many contemporary Mon women and to nurture leadership roles for all Mon women.

The Centre for Peace and Conflict Studies is home to a range of interconnected programmes that promote the advancement of peace processes, research and learning. It creates opportunities for practitioners, students, academics and analysts to access information and resources that are contextually grounded.

www.centrepeaceconflictstudies.org